

॥ तैत्तिरीय संहिता ॥

॥ काण्डम् ७ ॥

॥ प्रथमः प्रश्नः ॥

॥ तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे प्रथमः प्रश्नः ॥

प्र॒जन॑नं॒ ज्योति॑र॒ग्निर्दे॒वता॑नां॒ ज्योति॑र्वि॒राट्कु॑न्द॒सां ज्योति॑र्वि॒राट्वा॒चो॑
ऽग्नौ॑ सं तिष्ठते वि॒राज॑म॒भि सम्प॑द्यते॒ तस्मा॑त्तज्ज्योति॑रुच्यते॒ द्वौ
स्तोमौ॑ प्रातःस॒वनं व॑हतो॒ यथा॑ प्रा॒णश्चा॑पा॒नश्च॒ द्वौ मा॒ध्य॑दि॒नं
स॒वनं यथा॑ चक्षु॑श्च॒ श्रोत्रं॑ च॒ द्वौ तृ॑तीयस॒वनं यथा॑ वाक्क्र॑ प्रति॒ष्ठा च॒
पु॒रुष॑सम्मि॒तो वा ए॒ष य॒ज्ञोऽस्थू॑रिः (१)

यं का॒मं का॒मय॑ते॒ तमे॒तेना॒भ्यश्नु॑ते॒ सर्व॑ः ह्य॒स्थू॑रिणाभ्यश्नुते॒-
ऽग्नि॑ष्टोमे॒न वै प्र॒जाप॑तिः॒ प्र॒जा अ॑सृजत्॒ ता अ॑ग्नि॒ष्टोमे॒नैव
पर्य॑गृह्णा॒त्तासां॑ परि॑गृही॒ताना॑मश्व॒तरो॑ऽत्य॑प्रवत्॒ तस्या॑नु॒हाय॒ रेत॑
आद॑त्त॒ तद्ग॑र्दभे॒ न्यमा॑र्द्धस्मा॒र्द्धभो॑ द्विरे॒ता अथो॑ आहु॒र्वड॑बायां॒
न्यमा॑र्दिति॒ तस्मा॑द्वड॑बा द्विरे॒ता अथो॑ आहुरोष॑धीषु (२)

न्यमा॑र्दिति॒ तस्मा॑दोष॑धीयोऽन॒भ्यक्ता॑ रेभ॒न्त्यथो॑ आहुः प्र॒जासु॑
न्यमा॑र्दिति॒ तस्मा॑द्य॒मौ जा॑येते॒ तस्मा॑दश्व॒तरो न प्र जा॑यत् आ॒त्तरे॒ता
हि तस्मा॑द्वर॒हिष्य॑न॒वक्लृ॑प्तः॒ सर्व॑वेद॒से वा स॒हस्रे॑ वाव॑क्लृप्तोऽति॒

ह्यप्रवत् य एवं विद्वानग्निष्टोमेन यजते प्राजाताः प्रजा जनयति
परि प्रजाता गृह्णाति तस्मादाहुर्ज्येष्ठयज्ञ इति (३)

प्रजापतिर्वाव ज्येष्ठः स ह्येतेनाग्रेऽयं जत प्रजापतिरकामयत्
प्र जायेयेति स मुखतस्त्रिवृतं निरमिमीत् तमग्निर्देवतान्वंसृज्यत
गायत्री छन्दो रथन्तरं सामं ब्राह्मणो मनुष्याणामजः
पशूनान्तस्मात्ते मुख्या मुखतो ह्यसृज्यन्तो रसो बाहुभ्यां पञ्चदशं
निरमिमीत् तमिन्द्रो देवतान्वंसृज्यत त्रिष्टुप्छन्दो बृहत् (४)

सामं राजन्यो मनुष्याणामविः पशूनान्तस्मात्ते वीर्यावन्तो
वीर्याद्ध्यसृज्यन्त मध्यतः सप्तदशं निरमिमीत् तं विश्वे देवा देवता
अन्वंसृज्यन्त जगती छन्दो वैरूपं साम वैश्यो मनुष्याणां गावः
पशूनान्तस्मात्त आद्या अन्नधानाद्ध्यसृज्यन्त तस्माद्भूया रसोऽन्येभ्यो
भूयिष्ठा हि देवता अन्वंसृज्यन्त पत्त एकविंशं निरमिमीत्
तमनुष्टुप्छन्दः [5]

अन्वंसृज्यत वैराजं सामं शूद्रो मनुष्याणामश्वः
पशूनान्तस्मात्तौ भूतसङ्गमिणावश्वश्च शूद्रश्च तस्माच्छूद्रो
यज्ञेऽनवक्लृप्तो न हि देवता अन्वंसृज्यत तस्मात्पादावुप जीवतः
पत्तो ह्यसृज्येतां प्राणा वै त्रिवृदर्धमासाः पञ्चदशः प्रजापतिः
सप्तदशस्त्रय इमे लोका असावादित्य एकविंश एतस्मिन्वा एते
श्रिता एतस्मिन्प्रतिष्ठिता य एवं वेदैतस्मिन्नेव श्रयत एतस्मिन्प्रति

तिष्ठति॥ (६)

अस्थूरीरोषधीषु ज्येष्ठयज्ञ इति बृहदनुष्टुप्छन्दः प्रतिष्ठिता नवं च॥ [१]

प्रातःसवने वै गा॒यत्रेण॒ छन्द॑सा त्रिवृ॒ते स्तोमा॑य॒ ज्योति॑र्दध॒देति॑
त्रिवृ॒ता ब्र॑ह्मवर्च॒सेन॑ प॒ञ्चद॑शाय॒ ज्योति॑र्दध॒देति॑ प॒ञ्चद॑शेनौज॒सा
वीर्ये॑ण सप्तद॒शाय॒ ज्योति॑र्दध॒देति॑ सप्तद॒शेन॑ प्राजाप॒त्येन॑
प्र॒जन॑नेनैकवि॒ंशाय॒ ज्योति॑र्दध॒देति॑ स्तोम॑ ए॒व तथ्स्तोमा॑य॒
ज्योति॑र्दध॒देत्यथो॒ स्तोम॑ ए॒व स्तोम॑म॒भि प्र ण॑यति॒ याव॑न्तो वै
स्तोमा॑स्ताव॒न्तः कामा॑स्ताव॒न्तो लो॒कास्ता॑व॒न्ति ज्योती॑ऽप्येताव॒न्त
ए॒व स्तोमा॑नेताव॒न्तः कामा॑नेताव॒न्तो लो॒काने॑ताव॒न्ति ज्योती॑ऽप्यव॒
रुन्धे॥ (७)

ताव॑न्तो लो॒कास्त्रयो॑दश च॥ [२]

ब्र॒ह्मवा॒दिनो॑ वदन्ति॒ स त्वै य॑जेत॒ योऽग्नि॑ष्टोमेन॒ यज॑मानोऽथ
सर्व॑स्तोमेन॒ यजे॑तेति॒ यस्य॑ त्रिवृ॒तम॑न्तर्य॒न्ति प्रा॑णाऽस्तस्यान्तर्य॒न्ति
प्रा॒णेषु॑ मेऽप्य॑स॒दिति॒ खलु॒ वै य॒ज्ञेन॒ यज॑मानो यजते॒ यस्य॑
प॒ञ्चद॑शम॑न्तर्य॒न्ति वी॒र्यं॑ तस्यान्तर्य॒न्ति वी॒र्यं॑ मेऽप्य॑स॒दिति॒ खलु॒ वै
य॒ज्ञेन॒ यज॑मानो यजते॒ यस्य॑ सप्तद॒शम॑न्तर्य॒न्ति (८)

प्र॒जां तस्या॑न्तर्य॒न्ति प्र॒जाया॑म्मेऽप्य॑स॒दिति॒ खलु॒ वै य॒ज्ञेन॒
यज॑मानो यजते॒ यस्यै॒कवि॒ंशम॑न्तर्य॒न्ति प्रति॑ष्ठां तस्यान्तर्य॒न्ति
प्रति॑ष्ठाया॑म्मेऽप्य॑स॒दिति॒ खलु॒ वै य॒ज्ञेन॒ यज॑मानो यजते॒ यस्य॑

त्रिणवमन्तर्यन्त्यृतूँश्च तस्य नक्षत्रियां च विराजमन्तर्यन्त्यृतुषु मेऽप्यसन्नक्षत्रियायां च विराजीति (९)

खलु वै यज्ञेन यजमानो यजते यस्य त्रयस्त्रिंशमन्तर्यन्ति देवतास्तस्यान्तर्यन्ति देवतासु मेऽप्यसदिति खलु वै यज्ञेन यजमानो यजते यो वै स्तोमानामवमं परमतां गच्छन्तं वेदं परमतामेव गच्छति त्रिवृद्धे स्तोमानामवमस्त्रिवृत्परमो य एवं वेदं परमतामेव गच्छति॥ (१०)

सप्तदशमन्तर्यन्ति विराजीति चतुश्चत्वारिंशच्च॥ [३]

अङ्गिरसो वै सत्रमांसत ते सुवर्गं लोकमायन्तेषां हविष्माँश्च हविष्कृच्चाहीयेतान्तावकामयेतां सुवर्गं लोकमियावेति तावेतं द्विरात्रमपश्यतान्तमाहरतान्तेनायजेतान्ततो वै तौ सुवर्गं लोकमैतां य एवं विद्वान्द्विरात्रेण यजते सुवर्गमेव लोकमेति तावैताम्पूर्वेणाऽह्नाऽगच्छतामुत्तरेण (११)

अभिप्लवः पूर्वमहर्भवति गतिरुत्तरं ज्योतिष्टोमोऽग्निष्टोमः पूर्वमहर्भवति तेजस्तेनाव रुन्धे सर्वस्तोमोऽतिरात्र उत्तरं सर्वस्यात्यै सर्वस्यावरुद्धौ गायत्रम्पूर्वेहन्थसामं भवति तेजो वै गायत्री गायत्री ब्रह्मवर्चसं तेज एव ब्रह्मवर्चसमात्मन्यत्ते त्रैष्टुभमुत्तरं ओजो वै वीर्यं त्रिष्टुगोजं एव वीर्यमात्मन्यत्ते रथन्तरम्पूर्वं (१२)

अहन्थसामं भवतीयं वै रथन्तरमस्यामेव प्रति तिष्ठति

बृहदुत्तरेऽसौ वै बृहदमुष्यामेव प्रति तिष्ठति तदाहुः क्व
जगती चानुष्टुप्चेति वैखानसम्पूर्वेऽहन्त्साम भवति तेन
जगत्यै नैति षोडश्युत्तरे तेनानुष्टुभोऽथाहुर्यत्समानेऽर्धमासे
स्यातामन्यतरस्याहो वीर्यमनु पद्येतेत्यमावास्यायाम्पूर्वमहर्भवत्युत्तररि
नानावीर्ये भवतो हविष्मन्निधनम्पूर्वमहर्भवति हविष्कृन्निधनमुत्तरं
प्रतिष्ठित्यै॥ (१३)

उत्तरेण रथन्तरम्पूर्वेऽन्वेकविंशतिश्च॥ [४]

आपो वा इदमग्रे सलिलमासीत्तस्मिन्प्रजापतिर्वायुर्भूत्वाचरत्स
इमामपश्यत्तां वराहो भूत्वाहरत्तां विश्वकर्मा भूत्वा व्यमादत्साप्रथत
सा पृथिव्यभवत्तत्पृथिव्यै पृथिवित्वन्तस्यामश्राम्यत्प्रजापतिः स
देवानसृजत् वसून्नुद्रानादित्यान्ते देवाः प्रजापतिमब्रुवन्प्र जायामहा
इति सौऽब्रवीत् (१४)

यथाहं युष्मांस्तपसासृक्ष्येवं तपसि प्रजननमिच्छध्वमिति
तेभ्योऽग्निमायतनं प्रायच्छदेतेनायतनेन श्राम्यतेति तै-
ऽग्निनायतनेनाश्राम्यन्ते संवत्सर एकां गामसृजन्त तां वसुभ्यो
रुद्रेभ्य आदित्येभ्यः प्रायच्छन्नेतां रक्षध्वमिति तां वसवो रुद्रा
आदित्या अरक्षन्त सा वसुभ्यो रुद्रेभ्य आदित्येभ्यः प्राजायत
त्रीणि च (१५)

शतानि त्रयस्त्रिंशत् चाथ सैव सहस्रतम्यभवत्ते देवाः प्रजा-

पतिमब्रुवन्त्सहस्रेण नो याजयेति सोऽग्निष्टोमेन वसूनयाजयत्त
 इमं लोकमजयन्तच्चाददुः स उक्थ्यैन रुद्रानयाजयत्त-
 ऽन्तरिक्षमजयन्तच्चाददुः सोऽतिरात्रेणादित्यानयाजयत्तऽमुं
 लोकमजयन्तच्चाददुस्तदन्तरिक्षम् (१६)

व्यवैर्यत तस्माद्बुद्धा घातुका अनायतना हि तस्मादाहुः शिथिलं
 वै मध्यममहस्त्रिरात्रस्य वि हि तदवैर्यतेति त्रैष्टुभम्मध्यमस्याह
 आज्यम्भवति संयानानि सूक्तानि शंसति षोडशिनं शंसत्यहो
 धृत्या अशिथिलम्भावाय तस्मात्रिरात्रस्याग्निष्टोम एव प्रथममहः
 स्यादथोक्थ्योऽथातिरात्र एषां लोकानां विधृत्यै त्रीणित्रीणि
 शतान्यनूचीनाहमव्यवच्छिन्नानि ददाति (१७)

एषां लोकानामनु सन्तत्यै दशतं न विच्छिन्द्याद्विराजं
 नेद्विच्छिनदानीत्यथ या सहस्रतम्यासीत्तस्यामिन्द्रश्च विष्णुश्च
 व्यायच्छेतां स इन्द्रोऽमन्यतानया वा इदं विष्णुः सहस्रं
 वक्ष्यत इति तस्यामकल्पेतां द्विभागं इन्द्रस्तृतीये विष्णुस्तद्वा
 एषाम्यनूच्यत उभा जिग्यथुरिति तां वा एतामच्छावाकः (१८)

एव शंसत्यथ या सहस्रतमी सा होत्रे देयेति होतारं
 वा अभ्यतिरिच्यते यदतिरिच्यते होतानांप्तस्यापयिता-
 थाहुरुन्नेत्रे देयेत्यतिरिक्ता वा एषा सहस्रस्यातिरिक्त
 उन्नेतर्त्विजामथाहुः सर्वेभ्यः सदस्येभ्यो देयेत्यथाहुरुदाकृत्या

सा वशं चरेदित्यथाहुर्ब्रह्मणे चाग्नीधे च देयेति (१९)

द्विभागम्ब्रह्मणे तृतीयमग्नीधं ऐन्द्रो वै ब्रह्मा वैष्णवो-
ऽग्नीध्रश्चैव तावकल्पेतामित्यथाहुर्या कल्याणी बहुरूपा सा
देयेत्यथाहुर्या द्विरूपोभयतएनी सा देयेति सहस्रस्य परिगृहीत्यै
तद्वा एतत्सहस्रस्यायनं सहस्रं स्तोत्रीयाः सहस्रं दक्षिणाः
सहस्रं सम्मितः सुवर्गो लोकः सुवर्गस्य लोकस्याभिजित्यै॥ (२०)

अब्रवीच्च तदन्तरिक्षन्ददात्यच्छावाकश्च देयेति सप्तचत्वारिंशच्च॥ [५]

सोमो वै सहस्रमविन्दत्तमिन्द्रोऽन्वविन्दत्तौ यमो
न्यागच्छत्तावंब्रवीदस्तु मेऽत्रापीत्यस्तु ही (३) इत्यंब्रूताः स यम
एकस्यां वीर्यं पर्यपश्यदियं वा अस्य सहस्रस्य वीर्यम्बिभर्तीति
तावंब्रवीदियम्ममास्त्वेतद्युवयोरिति तावंब्रूताः सर्वे वा एतदेतस्यां
वीर्यम् (२१)

परि पश्यामोऽंशमा हरामहा इति तस्यामंशमाहरन्त
तामप्सु प्रावेशयन्त्सोमायोदेहीति सा रोहिणी पिङ्गलैकहायनी
रूपं कृत्वा त्रयस्त्रिंशता च त्रिभिश्च शतैः सहोदैत्तस्माद्रोहिण्या
पिङ्गल्यैकहायन्या सोमं क्रीणीयाद्य एवं विद्वान्रोहिण्या
पिङ्गल्यैकहायन्या सोमं क्रीणाति त्रयस्त्रिंशता चैवास्य
त्रिभिश्च (२२)

शतैः सोमः क्रीतो भवति सुक्रीतेन यजते तामप्सु

प्रावेशयन्निन्द्रा॒योदेहीति॑ सा रोहि॑णी लक्ष्म॒णा प॑ष्ठौही वार्त्र॑घ्नी
 रूपं कृ॒त्वा त्रय॑स्त्रिंश॒ता च त्रि॑भिश्च॒ शतैः स॒होदै॒त्तस्मा॒द्रोहि॑णीं
 लक्ष्म॒णाम्प॑ष्ठौहीं वार्त्र॑घ्नीं दद्या॒द्य ए॒वं वि॒द्वात्रो॑हि॒णीं लक्ष्म॒णाम्प॑ष्ठौहीं
 वार्त्र॑घ्नीं ददा॒ति त्रय॑स्त्रिंश॒च्चै॒वास्य॒ त्रीणि॑ च श॒तानि॒ सा द॒त्ता (२३)

भ॒वति॒ ताम॒प्सु प्रा॑वेशयन् य॒मायो॑देहीति॑ सा ज॒रती॑
 मूर्खा त॑ज्जघ॒न्या रूपं॑ कृ॒त्वा त्रय॑स्त्रिंश॒ता च त्रि॑भिश्च॒ शतैः
 स॒होदै॒त्तस्मा॒ञ्जर॑ती॒म्मूर्खा त॑ज्जघ॒न्याम॑नु॒स्तर॑णीं कुर्वी॒त य ए॒वं
 वि॒द्वाञ्जर॑ती॒म्मूर्खा त॑ज्जघ॒न्याम॑नु॒स्तर॑णीं कुरु॒ते त्रय॑स्त्रिंश॒च्चै॒वास्य॒
 त्रीणि॑ च श॒तानि॒ सामु॑ष्मि॒ल्लोके॑ भ॒वति॒ वागे॒व स॑हस्र॒तमी॑
 तस्मा॑त् (२४)

व॒रो दे॒यः सा हि वरः॑ स॒हस्र॑मस्य॒ सा द॒त्ता भ॑वति॒
 तस्मा॒द्वरो॑ न प्र॒तिगृ॑ह्यः सा हि वरः॑ स॒हस्र॑मस्य॒ प्रति॑गृहीत॒-
 म्भ॒वती॒यं व॒र इति॑ ब्रूया॒दथा॒न्याम्ब्रू॑यादि॒यम्म॑मेति॒ तथा॑स्य॒
 तथ्स॒हस्र॑मप्र॒तिगृ॑हीतम्भ॒वत्यु॑भयत॒एनी स्या॒त्तदा॑ह॒रन्य॑त॒एनी
 स्या॑त्स॒हस्र॑म्प॒रस्ता॒देत॑मिति॒ यैव वरः॑ (२५)

क॒ल्या॒णी रू॒पसं॑मृद्धा सा स्या॒त्सा हि वरः॑ स॒मृद्धौ॒
 तामु॑त्त॒रेणा॒ग्नीध्रं॑ प॒र्या॒णीया॑ह॒वनी॒यस्या॑न्ते॒ द्रो॑णक॒लश॑म॒व॒ घ्रा॑पये॒दा
 जि॒घ्र क॒लश॑म्म॒ह्युरु॑धा॒रा प॒र्य॑स्व॒त्या त्वा॑ वि॒श॒न्ति॒वन्द॑वः स॒मुद्र॑मि॒व
 सि॒न्ध॒वः सा मा॑ स॒हस्र॒ आ भ॑ज प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ स॒ह पु॒नर्मा॑
 वि॒शता॑द्र॒यिरि॑ति॒ प्र॒जयै॑वैन॒म्पशु॑र्भा र॒य्या स॑म् (२६)

अ॒र्धय॑ति॒ प्र॒जावा॑न्पशुमा॒न्नयि॑मान्भवति॒ य ए॒वं वेद॑ तया॑
 स॒हाग्री॑ध्रम्प॒रेत्य॑ पुरस्ता॑त्प्रती॒च्यां तिष्ठ॑न्त्यां जुहुयादु॒भा जि॑ग्यथुर्न
 परा॑ जयेथे॒ न परा॑ जिग्ये॒ कतरश्च॑नैनोः॑। इन्द्र॑श्च विष्णो॒
 यदप॑स्पृधेथां त्रेधा स॒हस्रं॑ वि तदै॒रयेथा॑मिति॒ त्रेधा॑विभुक्तं वै त्रि॒रात्रे॑
 स॒हस्रं॑ साह॒स्रीमे॒वैना॑ करोति स॒हस्रं॑स्यै॒वैना॑म्मात्रा॑म् (२७)

क॒रोति॑ रूपाणि॑ जुहोति॑ रू॒पैरे॒वैना॑ सम॑र्धयति॒ तस्या॑
 उपो॒त्थाय॑ कर्ण॑मा ज॒पेदि॑डे रन्तेऽदि॒ते सर॑स्वति॒ प्रिये॑ प्रेय॑सि॒ महि॑
 विश्रु॑त्येतानि॒ ते अ॒घ्निये॑ नामा॑नि सु॒कृतं॑ मा दे॒वेषु॑ ब्रूता॒दिति॑ दे॒वेभ्य॑
 ए॒वैन॒मा वैद॑यत्यन्वे॒नं दे॒वा बु॑ध्यन्ते॥ (२८)

एतदेतस्या॑ वी॒र्य॑मस्य त्रि॒भिश्च॑ द॒त्ता स॑हस्रत॒मी तस्मा॑दि॒व वरः॑ सम्मात्रा॒मेका॑न्नच॒त्वारि॑श॒च॥-[६]

स॒हस्र॑त॒म्या वै यज॑मानः सुव॒र्गं लो॒कमे॑ति॒ सैनं॑ सुव॒र्गं
 लो॒कं ग॑मयति॒ सा मा॑ सुव॒र्गं लो॒कं ग॑मयेत्या॒ह सुव॒र्गमे॒वैनं॑ लो॒कं
 ग॑मयति॒ सा मा॑ ज्योति॑ष्मन्तं लो॒कं ग॑मयेत्या॒ह ज्योति॑ष्मन्तमे॒वैनं॑
 लो॒कं ग॑मयति॒ सा मा॑ सर्वा॑न्पुण्याँल्लो॒कान्ग॑मयेत्या॒ह सर्वा॑ने॒वैनं॑
 पु॒ण्याँल्लो॒कान्ग॑मयति॒ सा (२९)

मा॒ प्रति॑ष्ठां ग॑मय प्र॒जया॑ प॒शुभिः॑ स॒ह पुन॑र्मा विंशता॒द्रयि॑रिति॒
 प्र॒जयै॒वैन॑म्प॒शुभी र॑य्यां प्रति॑ ष्ठापयति॒ प्र॒जावा॑न्पशुमा॒न्नयि॑मान्भवति॒
 य ए॒वं वेद॑ ताम॒ग्रीधे॑ वा ब्र॒ह्मणे॑ वा हो॒त्रे वो॒द्गात्रे॑ वा॒ध्वर्य॑वे वा
 दद्या॑त्स॒हस्रं॑मस्य॒ सा द॒त्ता भ॑वति स॒हस्रं॑मस्य॒ प्रति॑गृहीतम्भवति॒

यस्तामविद्वान् (३०)

प्रतिगृह्णाति तां प्रति गृह्णीयादेकांसि न सहस्रमेकां त्वा भूतां
प्रति गृह्णामि न सहस्रमेकां मा भूता विश मा सहस्रमित्येकामेवैनं
भूतां प्रति गृह्णाति न सहस्रं य एवं वेद स्योनासि सुषदा सुशेवा
स्योना मा विश सुषदा मा विश सुशेवा मा विश (३१)

इत्याह स्योनैवैनं सुषदा सुशेवा भूता विशति नैनं
हिनस्ति ब्रह्मवादिनो वदन्ति सहस्रं सहस्रतम्यन्वेती (३)
सहस्रतमीं सहस्रा (३) मिति यत्प्रार्चीमुत्सृजेत्सहस्रं
सहस्रतम्यन्वित्युत्सृज्यते सहस्रमप्रज्ञात्रं सुवर्गं लोकं न प्र
जानीयात्प्रतीचीमुत्सृजति तां सहस्रमनु पर्यावर्तते सा
प्रजानती सुवर्गं लोकमेति यजमानमभ्युत्सृजति क्षिप्रे सहस्रं प्र
जायत उत्तमा नीयते प्रथमा देवान्गच्छति ॥ (३२)

लोकानामयति सार्विद्वान्सुशेवा माविश यजमानं द्वादश च ॥ [७]

अत्रिरददादौर्वाय प्रजाम्पुत्रकामाय स रिरिचानोऽमन्यत्
निर्वीर्यः शिथिलो यातयामा स एतं चतूरात्रमपश्यत्
तमाहरत्तेनायजत् ततो वै तस्य चत्वारो वीरा आजायन्त
सुहोता सूद्राता स्वध्वर्युः सुसंभेयो य एवं विद्वाश्चतूरात्रेण यजत्
आस्यं चत्वारो वीरा जायन्ते सुहोता सूद्राता स्वध्वर्युः सुसंभेयो
ये चतुर्विंशः पवमाना ब्रह्मवर्चसं तत् (३३)

य उद्यन्तः स्तोमाः श्रीः सात्रिः श्रद्धादेवं यजमानं
चत्वारि वीर्याणि नोपानमन्तेजं इन्द्रियम्ब्रह्मवर्चसमन्नाद्यं स
एतांश्चतुरश्वतुष्टोमान्स्वोमानपश्यत्तानाहरत्तैर्यजत तेज एव
प्रथमेनावारुन्धेन्द्रियं द्वितीयेन ब्रह्मवर्चसं तृतीयेनान्नाद्यं चतुर्थेन
य एवं विद्वांश्चतुरश्वतुष्टोमान्स्वोमानाहरति तैर्यजते तेज एव
प्रथमेनावारुन्धेन्द्रियं द्वितीयेन ब्रह्मवर्चसं तृतीयेनान्नाद्यं चतुर्थेन
यामेवात्रिरुद्धिमाध्नोत्तामेव यजमान ऋध्नोति॥ (३४)

तत्तेजं पुवाष्टादंश च॥ [८]

जमदग्निः पुष्टिकामश्चतूरात्रेणायजत स एतान्योषां
अपुष्यत्तस्मात्पलितौ जामदग्नियौ न सं जानाते एतानेव
पोषान्पुष्यति य एवं विद्वांश्चतूरात्रेण यजते पुरोडाशिन्यं उपसदो
भवन्ति पशवो वै पुरोडाशः पशूनेवाव रुन्धेऽन्नं वै पुरोडाशो-
ऽन्नमेवाव रुन्धेऽन्नादः पशुमान्भवति य एवं विद्वांश्चतूरात्रेण
यजते॥ (३५)

जमदग्निरष्टाचत्वारिंशत्॥ [९]

संवत्सरो वा इदमेकं आसीत्सोऽकामयतूर्तून्सृजेयेति स
एतम्पश्चरात्रमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत ततो वै स ऋतूनसृजत
य एवं विद्वान्पश्चरात्रेण यजते प्रैव जायते त ऋतवः सृष्टा न
व्यावर्तन्त त एतम्पश्चरात्रमपश्यन् तमाहरन्तेनायजन्त ततो वै ते
व्यावर्तन्त (३६)

य एवं विद्वान्पञ्चरात्रेण यजते वि पाप्मना भ्रातृव्येणा
वर्तते सार्वसेनिः शौचेयोऽकामयत पशुमान्थस्यामिति स
एतम्पञ्चरात्रमाहरत्तेनायजत ततो वै स सहस्रं पशून्प्राप्नोद्य
एवं विद्वान्पञ्चरात्रेण यजते प्र सहस्रं पशून्प्राप्नोति बबरः
प्रावाहणिरकामयत वाचः प्रवदिता स्यामिति स एतम्पञ्चरात्रमा (३७)

अहरत्तेनायजत ततो वै स वाचः प्रवदिता भवद्य एवं
विद्वान्पञ्चरात्रेण यजते प्रवदितैव वाचो भवत्यथो एनं
वाचस्पतिरित्याहुरनातश्चतूरात्रोऽतिरिक्तः षड्रात्रोऽथ वा एष
सं प्रति यज्ञो यत्पञ्चरात्रो य एवं विद्वान्पञ्चरात्रेण यजते सम्प्रत्येव
यज्ञेन यजते पञ्चरात्रो भवति पञ्च वा ऋतवः संवत्सरः (३८)

ऋतुष्वेव संवत्सरे प्रति तिष्ठत्यथो पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तौ
यज्ञो यज्ञमेवाव रुन्धे त्रिवृदग्निष्टोमो भवति तेज एवाव रुन्धे
पञ्चदशो भवतीन्द्रियमेवाव रुन्धे सप्तदशो भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा
अथो प्रैव तेन जायते पञ्चविंशोऽग्निष्टोमो भवति प्रजापतेरास्यै
महाव्रतवानन्नाद्यस्यावरुद्धौ विश्वजिह्वसर्वपृष्ठोऽतिरात्रो भवति
सर्वस्याभिजित्यै॥ (३९)

ते व्यावर्तन्त प्रवदिता स्यामिति स एतम्पञ्चरात्रमा संवत्सरोऽभिजित्यै॥ [१०]

देवस्य त्वा सवितुः प्रसवेऽश्विनोर्बाहुभ्यां पूष्णो हस्ताभ्यामा
दद इमामगृभ्णन्नशनामृतस्य पूर्वं आयुषि विदथेषु कव्या। तया

दे॒वाः सु॒त॒मा ब॑भूवुर्ऋ॒तस्य॑ सा॒म॒न्त्स॒र॒मा॒र॒प॒न्ती॑ । अ॒भि॒धा अ॑सि
 भुव॑नमसि य॒न्तासि॑ ध॒र्तासि॑ सोऽग्निं वै॒श्वान॑रं सप्र॑थसं गच्छ
 स्वाहा॑कृतः पृथि॒व्यां य॒न्ता रा॒ड्य॒न्तासि॑ यम॑नो ध॒र्तासि॑ धरु॑णः
 कृष्यै॑ त्वा॒ क्षेमा॑य त्वा र॒य्यै त्वा पोषा॑य त्वा पृथि॒व्यै त्वा॒न्तरि॑क्षाय
 त्वा दि॒वे त्वा॑ स॒ते त्वा॑स॒ते त्वा॒द्भ्यस्त्वौष॑धीभ्यस्त्वा वि॒श्वेभ्य॑स्त्वा
 भू॒तेभ्यः॑ ॥ (४०)

धरुणः प्रञ्चविंशतिश्च ॥ [११]

वि॒भूर्मा॒त्रा प्र॒भूः पि॒त्राश्वो॑ऽसि॒ हयो॑ऽस्य॒त्योऽसि॑ नरो॒-
 ऽस्य॑र्वासि॒ सप्ति॑रसि वा॒ज्यसि॑ वृषा॑सि नृम॑णा अ॒सि
 ययु॑र्नामा॒स्यादि॑त्याना॒म्पत्वा॑न्वि॒ह्य॒ग्नये॑ स्वाहा स्वाहेन्द्रा॒ग्निभ्या॑ꣳ
 स्वाहा॑ प्र॒जाप॑तये स्वाहा वि॒श्वेभ्यो॑ दे॒वेभ्यः॑ स्वाहा सर्वा॑भ्यो
 दे॒वेता॑भ्य इ॒ह धृ॑तिः स्वाहे॒ह वि॑धृतिः स्वाहे॒ह र॑न्तिः स्वाहे॒ह
 रम॑तिः स्वाहा भूर॑सि भुवे॑ त्वा भव्या॑य त्वा भविष्य॑ते त्वा
 वि॒श्वेभ्य॑स्त्वा भू॒तेभ्यो॑ दे॒वा आ॑शा॒पाला ए॒तं दे॒वेभ्यो॑ऽश्व॒म्मेधा॑य
 प्रोक्षि॑तं गोपायत ॥ (४१)

रन्तिः स्वाहा द्वाविंशतिश्च ॥ [१२]

आय॑नाय स्वाहा प्राय॑णाय स्वाहो॒द्वावा॑य स्वाहो॒द्भुता॑य स्वाहा
 शूका॑राय स्वाहा शूकृ॑ताय स्वाहा पला॑यिताय स्वाहाऽऽपला॑यिताय
 स्वाहाऽऽवल्गा॑ते स्वाहा परा॑वल्गा॑ते स्वाहाऽऽय॑ते स्वाहा प्रय॑ते

स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४२)

आयनायोत्तरमापलायिताय षड्विंशतिः॥ [१३]

अ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ सोमा॑य॒ स्वाहा॑ वा॒यवे॒ स्वाहा॑पाम्मोदा॑य॒ स्वाहा॑
सवि॒त्रे स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै॒ स्वाहेन्द्रा॑य॒ स्वाहा॒ बृह॑स्पतये॒ स्वाहा॑
मि॒त्राय॒ स्वाहा॒ वरु॑णाय॒ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै स्वाहा॥ (४३)

[१४]

पृ॒थि॒व्यै स्वाहा॒ऽन्तरि॑क्षा॒य स्वाहा॑ दि॒वे स्वाहा॒ सू॒र्या॑य॒ स्वाहा॑
च॒न्द्रम॑से॒ स्वाहा॒ नक्ष॑त्रेभ्यः॒ स्वाहा॒ प्रा॒च्यै दि॒शे स्वाहा॒ दक्षि॑णायै दि॒शे
स्वाहा॑ प्र॒ती॒च्यै दि॒शे स्वा॑होदी॒च्यै दि॒शे स्वा॑होर्ध्वायै दि॒शे स्वाहा॑
दि॒ग्भ्यः स्वाहा॑ऽवा॒न्तरि॑दिशाभ्यः॒ स्वाहा॒ समा॑भ्यः॒ स्वाहा॑ श॒र॒द्भ्यः
स्वाहा॑ऽहो॒रा॒त्रेभ्यः॒ स्वाहा॑ऽर्ध॒मा॒सेभ्यः॒ स्वाहा॒ मा॒सेभ्यः॒ स्वाहा॑र्तु॒भ्यः
स्वाहा॑ सं॒व॒त्स॒रा॒य स्वाहा॒ सर्व॑स्मै स्वाहा॥ (४४)

[१५]

अ॒ग्नये॒ स्वाहा॒ सोमा॑य॒ स्वाहा॑ सवि॒त्रे स्वाहा॒ सर॑स्वत्यै॒ स्वाहा॑
पू॒ष्णे स्वाहा॒ बृह॑स्पतये॒ स्वाहा॑ऽपाम्मोदा॑य॒ स्वाहा॑ वा॒यवे॒ स्वाहा॑
मि॒त्राय॒ स्वाहा॒ वरु॑णाय॒ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै स्वाहा॥ (४५)

[१६]

पृथिव्यै स्वाहाऽन्तरिक्षाय स्वाहा दिवे स्वाहाऽग्नये स्वाहा
 सोमाय स्वाहा सूर्याय स्वाहा चन्द्रमसे स्वाहाऽहे स्वाहा रात्रियै
 स्वाहर्जवे स्वाहा साधवे स्वाहा सुक्षित्यै स्वाहा क्षुधे स्वाहाऽ-
 ऽशितिम्ने स्वाहा रोगाय स्वाहा हिमाय स्वाहा शीताय स्वाहाऽ-
 ऽत्पाय स्वाहाऽरण्याय स्वाहा सुवर्गाय स्वाहा लोकाय स्वाहा
 सर्वस्मै स्वाहा॥ (४६)

[१७]

भुवो देवानां कर्मणापसर्तस्य पथ्यासि वसुभिर्देवेभिर्देवतया
 गायत्रेण त्वा छन्दसा युनज्मि वसन्तेन त्वर्तुना हविषा
 दीक्षयामि रुद्रेभिर्देवेभिर्देवतया त्रैष्टुभेन त्वा छन्दसा युनज्मि
 ग्रीष्मेण त्वर्तुना हविषा दीक्षयाम्यादित्येभिर्देवेभिर्देवतया जागतेन
 त्वा छन्दसा युनज्मि वरुणाभिस्त्वर्तुना हविषा दीक्षयामि
 विश्वेभिर्देवेभिर्देवतयानुष्टुभेन त्वा छन्दसा युनज्मि (४७)

शरदा त्वर्तुना हविषा दीक्षयाम्यङ्गिरोभिर्देवेभिर्देवतया
 पाङ्क्तेन त्वा छन्दसा युनज्मि हेमन्तशिशिराभ्यां त्वर्तुना हविषा
 दीक्षयाम्याहं दीक्षामरुहमृतस्य पत्नीं गायत्रेण छन्दसा ब्रह्मणा
 चर्त९ सत्येऽधा९ सत्यमृतेऽधाम्। महीमू षु सुत्रामाणमिह धृतिः
 स्वाहेह विधृतिः स्वाहेह रन्तिः स्वाहेह रमन्तिः स्वाहा॥ (४८)

[१८]

ईङ्गा॒राय॒ स्वाहे॑ कृ॒ताय॒ स्वाहा॑ क्र॒न्दते॒ स्वाहा॑ऽव॒क्रन्द॑ते॒ स्वाहा॑
 प्रो॒थते॒ स्वाहा॑ प्र॒प्रोथ॑ते॒ स्वाहा॑ गु॒न्धाय॒ स्वाहा॑ घ्रा॒ताय॒ स्वाहा॑
 प्रा॒णाय॒ स्वाहा॑ व्या॒नाय॒ स्वाहा॑ऽपा॒नाय॒ स्वाहा॑ स॒न्दीय॑मा॒नाय॒
 स्वाहा॑ स॒न्दिता॑य॒ स्वाहा॑ वि॒चृत्य॑मा॒नाय॒ स्वाहा॑ वि॒चृत्ता॑य॒
 स्वाहा॑ प॒लायि॑ष्यमा॒णाय॒ स्वाहा॑ प॒लायि॑ताय॒ स्वाहा॑पर॑ऽस्य॒ते
 स्वाहा॑पर॑ताय॒ स्वाहा॑ नि॒वेक्ष्य॑ते॒ स्वाहा॑ नि॒विश॑मा॒नाय॒ स्वाहा॑
 नि॒विष्टा॑य॒ स्वाहा॑ नि॒षथ्स्य॑ते॒ स्वाहा॑ नि॒षीद॑ते॒ स्वाहा॑ नि॒षण्णा॑य॒
 स्वाहा॑ (४९)

आ॒सि॒ष्यते॒ स्वाहा॑ऽऽसी॑नाय॒ स्वाहा॑ऽऽसि॑ताय॒ स्वाहा॑
 नि॒पथ्स्य॑ते॒ स्वाहा॑ नि॒पद्य॑मा॒नाय॒ स्वाहा॑ नि॒पन्ना॑य॒ स्वाहा॑ शयि॑ष्य॒ते
 स्वाहा॑ शयि॑नाय॒ स्वाहा॑ शयि॑ताय॒ स्वाहा॑ स॒म्मीलि॑ष्य॒ते स्वाहा॑
 स॒म्मील॑ते॒ स्वाहा॑ स॒म्मीलि॑ताय॒ स्वाहा॑ स्व॒प्स्य॑ते॒ स्वाहा॑ स्व॒प॑ते॒
 स्वाहा॑ सु॒प्ताय॒ स्वाहा॑ प्र॒भोथ्स्य॑ते॒ स्वाहा॑ प्र॒बुध्य॑मा॒नाय॒ स्वाहा॑
 प्र॒बुद्धा॑य॒ स्वाहा॑ जा॒गरि॑ष्य॒ते स्वाहा॑ जा॒ग्रते॒ स्वाहा॑ जा॒गरी॑ताय॒
 स्वाहा॑ शु॒श्रूष॑मा॒णाय॒ स्वाहा॑ शृ॒ण्व॑ते॒ स्वाहा॑ शृ॒ताय॒ स्वाहा॑
 वी॒क्षि॑ष्य॒ते स्वाहा॑ (५०)

वी॒क्षमा॑णाय॒ स्वाहा॑ वी॒क्षि॑ताय॒ स्वाहा॑ स॒हास्य॑ते॒ स्वाहा॑
 स॒ज्जि॑हा॒नाय॒ स्वाहा॑ज्जि॑हा॒नाय॒ स्वाहा॑ वि॒वथ्स्य॑ते॒ स्वाहा॑ वि॒वर्त॑मा॒नाय॒
 स्वाहा॑ वि॒वृत्ता॑य॒ स्वाहा॑त्था॑स्य॒ते स्वाहा॑त्ति॑ष्ठ॒ते स्वाहा॑त्थि॑ताय॒ स्वाहा॑
 वि॒धवि॑ष्य॒ते स्वाहा॑ वि॒धून्वा॑नाय॒ स्वाहा॑ वि॒धूता॑य॒ स्वाहा॑त्क्र॑ऽस्य॒ते

स्वाहोत्क्रामते स्वाहोत्क्रान्ताय स्वाहा चङ्क्रमिष्यते स्वाहा
 चङ्क्रम्यमाणाय स्वाहा चङ्क्रमिताय स्वाहा कण्डूयिष्यते स्वाहा
 कण्डूयमानाय स्वाहा कण्डूयिताय स्वाहा निकषिष्यते स्वाहा
 निकषमाणाय स्वाहा निकषिताय स्वाहा यदत्ति तस्मै स्वाहा
 यत्पिबति तस्मै स्वाहा यन्मेहति तस्मै स्वाहा यच्छकृत्करोति
 तस्मै स्वाहा रेतसे स्वाहा प्रजाभ्यः स्वाहा प्रजननाय स्वाहा
 सर्वस्मै स्वाहा॥ (५१)

[१९]

अग्रये स्वाहा वायवे स्वाहा सूर्याय स्वाहर्तमस्यृतस्यर्तमसि
 सत्यमसि सत्यस्य सत्यमस्यृतस्य पन्था असि देवानां छाया मृतस्य
 नाम तत्सत्यं यत्त्वं प्रजापतिरस्यधि यदस्मिन्वाजिनीव शुभः
 स्पर्धन्ते दिवः सूर्येण विशोऽपो वृणानः पवते कव्यन्पशुं न गोपा
 इर्यः परिज्मा (५२)

[२०]

॥द्वितीयः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे द्वितीयः प्रश्नः॥

साध्या वै देवाः सुवर्गकामा एत९ षड्रात्रमपश्यन्तमाहरन्तेनायजन्ततो वै ते सुवर्गं लोकमायन् य एवं विद्वा९सः षड्रात्रमासते सुवर्गमेव लोकं यन्ति देवसत्रं वै षड्रात्रः प्रत्यक्षः ह्येतानि पृष्ठानि य एवं विद्वा९सः षड्रात्रमासते साक्षादेव देवता अभ्यारोहन्ति षड्रात्रो भवति षड्वा ऋतवः षट्पृष्ठानि (१)

पृष्ठैरेवर्तूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर एव प्रति तिष्ठन्ति बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी स्मृती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकं यन्ति त्रिवृदग्निष्टोमो भवति तेज एवाव रुन्धते पञ्चदशो भवतीन्द्रियमेवाव रुन्धते सप्तदशः (२)

भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायन्त एकविंशो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्दधते त्रिणवो भवति विजित्यै त्रयस्त्रिंशो भवति प्रतिष्ठित्यै सदोहविर्धानिन एतेन षड्रात्रेण यजेरन्नाश्वत्थी हविर्धानं चाग्नीध्रं च भवतस्तद्धि सुवर्ग्यं चक्रीवती भवतः सुवर्गस्य लोकस्य समष्ट्या उलूखलबुध्रो यूपो भवति प्रतिष्ठित्यै प्राश्नो यान्ति प्राडिव हि सुवर्गः (३)

लोकः सरस्वत्या यान्त्येष वै दैवयानः पन्थास्तमेवान्वारोहन्त्याः

यान्त्यवर्तिमेवान्यस्मिन्प्रतिषज्यं प्रतिष्ठां गच्छन्ति यदा दशं शतं
 कुर्वन्त्यथैकमुत्थानं शतायुः पुरुषः शतेन्द्रिय आयुष्येवेन्द्रिये प्रति
 तिष्ठन्ति यदा शतं सहस्रं कुर्वन्त्यथैकमुत्थानं सहस्रसम्मितो
 वा असौ लोकोऽमुमेव लोकमभि जयन्ति यदैषां प्रमीयेत यदा
 वा जीयेरन्नथैकमुत्थानन्तद्धि तीर्थम्॥ (४)

पृष्ठानि सप्तदशः सुवर्गो जयन्ति यदैकादश च॥ [१]

कुसुरुबिन्द औद्दालकिरकामयत पशुमान्थस्यामिति स
 एतं सप्तरात्रमाहंरत्तेनायजत तेन वै स यावन्तो ग्राम्याः
 पशवस्तानवारुन्ध य एवं विद्वान्थसप्तरात्रेण यजते यावन्त एव
 ग्राम्याः पशवस्तानेवाव रुन्धे सप्तरात्रो भवति सप्त ग्राम्याः पशवः
 सप्तराण्याः सप्त छन्दांस्युभयस्यावरुद्धौ त्रिवृदग्निष्टोमो भवति
 तेजः (५)

एवाव रुन्धे पञ्चदशो भवतीन्द्रियमेवाव रुन्धे सप्तदशो
 भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायत एकविंशो
 भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्धत्ते त्रिणवो भवति विजित्यै
 पञ्चविंशोऽग्निष्टोमो भवति प्रजापतेरास्यै महाव्रतवानन्नाद्यस्यावरुद्धौ
 विश्वजिथ्सर्वपृष्ठोऽतिरात्रो भवति सर्वस्याभिजित्यै यत्प्रत्यक्षम्पूर्वेष्वहं
 पृष्ठान्युपेयुः प्रत्यक्षम् (६)

विश्वजिति यथा दुग्धामुपसीदत्येवमुत्तममहः स्यान्नैकरात्रश्चन
 स्याद्बृहद्रथन्तरे पूर्वेष्वहःसूपं यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव

न यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्ति यत्प्रत्यक्षं विश्वजितिं
पृष्ठान्युपयन्ति यथा प्रत्तां दुहे तादृगेव तत्॥ (७)

तेजं उपेयुः प्रत्यक्षं द्विचत्वारिंशच्च॥ [२]

बृहस्पतिरकामयत ब्रह्मवर्चसी स्यामिति स एतमष्टरात्रमपश्यत्तम
ततो वै स ब्रह्मवर्चस्यंभवद्य एवं विद्वानष्टरात्रेण यजते ब्रह्मवर्चस्यैव
भवत्यष्टरात्रो भवत्यष्टाक्षरा गायत्री गायत्री ब्रह्मवर्चसम्गायत्रियैव
ब्रह्मवर्चसमव रुन्धेऽष्टरात्रो भवति चतस्रो वै दिशश्चतस्रो-
ऽवान्तरदिशा दिग्भ्य एव ब्रह्मवर्चसमव रुन्धे (८)

त्रिवृदग्निष्टोमो भवति तेजं एवाव रुन्धे पञ्चदशो
भवतीन्द्रियमेवाव रुन्धे सप्तदशो भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव
तेन जायत एकविंशो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्धत्ते
त्रिणवो भवति विजित्यै त्रयस्त्रिंशो भवति प्रतिष्ठित्यै पञ्चविंशो-
ऽग्निष्टोमो भवति प्रजापतेराप्त्यै महाव्रतवानन्नाद्यस्यावरुद्ध्यै
विश्वजिथ्सर्वपृष्ठोऽतिरात्रो भवति सर्वस्याभिजित्यै॥ (९)

दिग्भ्य एव ब्रह्मवर्चसमवरुन्धेऽभिजित्यै॥ [३]

प्रजापतिः प्रजा असृजत ताः सृष्टाः क्षुधं न्यायन्त्स एतं
नवरात्रमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत ततो वै प्रजाभ्योऽ कल्पत यर्हि
प्रजाः क्षुधं निगच्छेयुस्तरहि नवरात्रेण यजेतेमे हि वा एतासां लोका
अक्लृप्ता अथैताः क्षुधं नि गच्छन्तीमानेवाभ्यो लोकान्कल्पयति

तान्कल्पमानान्प्रजाभ्योऽनु कल्पते कल्पन्ते (१०)

अस्मा इमे लोका ऊर्जं प्रजासु दधाति त्रिरात्रेणैवेमं
लोकं कल्पयति त्रिरात्रेणान्तरिक्षं त्रिरात्रेणामुं लोकं यथा
गुणे गुणमन्वस्यत्येवमेव तल्लोके लोकमन्वस्यति धृत्या
अशिथिलम्भावाय ज्योतिर्गौरायुरिति ज्ञाताः स्तोमा भवन्तीयं
वाव ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुरेष्वेव लोकेषु प्रति तिष्ठन्ति ज्ञात्रं
प्रजानाम् (११)

गच्छति नवरात्रो भवत्यभिपूर्वमेवास्मिन्तेजो दधाति यो
ज्योगामयावी स्यात्स नवरात्रेण यजेत प्राणा हि वा एतस्याधृता
अथैतस्य ज्योगामयति प्राणानेवास्मिन्दाधारोत यदीतासुर्भवति
जीवत्येव॥ (१२)

कल्पन्ते प्रजानाञ्चयस्त्रिंशच्च॥ [४]

प्रजापतिरकामयत् प्र जायेयेति स एतं दशहोतारमपश्यत्तमं जुहो
दशरात्रमसृजत् तेन दशरात्रेण प्राजायत दशरात्राय दीक्षिष्यमाणो
दशहोतारं जुहुयादशहोत्रैव दशरात्रं सृजते तेन दशरात्रेण प्र
जायते वैराजो वा एष यज्ञो यद्दशरात्रो य एवं विद्वान्दशरात्रेण
यजते विराजमेव गच्छति प्राजापत्यो वा एष यज्ञो यद्दशरात्रः (१३)

य एवं विद्वान्दशरात्रेण यजते प्रैव जायत इन्द्रो वै
सृष्ट्वेवताभिरासीत्स न व्यावृत्तमगच्छत्स प्रजापतिमुपाधावत्

तस्मा॑ ए॒तं द॑शरा॒त्रम्प्राय॑च्छु॒त्तमा॑हर॒त्तेना॑यजत॒ ततो॒ वै सौ॑-
 ऽन्याभि॑र्दे॒वता॑भिर्व्या॒वृत॑मगच्छ॒द्य ए॒वं वि॒द्वान्द॑शरा॒त्रेण॒ यज॑ते
 व्या॒वृत॑मे॒व पा॒प्मना॒ भ्रातृ॑व्येण गच्छ॒ति त्रि॒कु॒द्वै (१४)

ए॒ष य॒ज्ञो यद॑शरा॒त्रः क॒कुत्प॑श्चद॒शः क॒कुदे॑कवि॒ंशः
 क॒कुत्र॑यस्त्रि॒ंशो य ए॒वं वि॒द्वान्द॑शरा॒त्रेण॒ यज॑ते त्रि॒कु॒दे॒व
 सं॒माना॑ना॒ भव॑ति॒ यज॑मानः पश्चद॒शो यज॑मान॒ एकवि॒ंशो
 यज॑मानस्त्रयस्त्रि॒ंशः पु॒र इ॒तरा॒ अभि॑चर्यमाणो दशरा॒त्रेण॒
 यजे॑त दे॒वपु॒रा ए॒व पर्यू॑हते॒ तस्य॒ न कु॑तश्च॒नोपा॑व्या॒धो भ॑वति॒
 नैन॑मभि॒चर॑न्श्च॒तृणु॑ते दे॒वासु॒राः संय॑त्ता आस॒न्ते दे॒वा ए॒ताः (१५)

दे॒वपु॒रा अ॑पश्यन् यद॑शरा॒त्रस्ताः॑ पर्यू॑हन्त॒ तेषा॑
 न कु॑तश्च॒नोपा॑व्या॒धोऽभ॑वत्ततो॒ दे॒वा अ॑भ॒वन्प॒रासु॒रा यो
 भ्रातृ॑व्यवा॒न्त्स्या॑त्स द॑शरा॒त्रेण॒ यजे॑त दे॒वपु॒रा ए॒व पर्यू॑हते॒
 तस्य॒ न कु॑तश्च॒नोपा॑व्या॒धो भ॑वति॒ भव॑त्यात्मना॒ परा॑स्य॒ भ्रातृ॑व्यो
 भव॑ति॒ स्तोमः॑ स्तोम॒स्योप॑स्तिर्भवति॒ भ्रातृ॑व्यमे॒वोप॑स्तिं कुरुते
 जा॒मि वै (१६)

ए॒तत्कु॑र्वन्ति॒ यज्या॑या॒ं स॒ं स्तोम॑मुपेत्य॒ कनी॑या॒ं स॒मुप॑यन्ति॒
 यद॑ग्नि॒ष्टोम॑सामान्यवस्ता॑च्च॒ परस्ता॑च्च॒ भव॑न्त्यजा॑मित्वाय॒
 त्रिवृ॑द॒ग्नि॒ष्टोमो॑ऽग्नि॒ष्टुदा॑ग्नेयीषु॒ भव॑ति॒ तेज॑ ए॒वाव॑ रुन्धे पश्चद॒श उ॒क्थ्य॑
 ऐ॒न्द्री॒ष्विन्द्रि॒यमे॒वाव॑ रुन्धे त्रिवृ॑द॒ग्नि॒ष्टोमो॑ वै॒श्वदे॒वीषु॒ पु॒ष्टिमे॒वाव॑

रुन्धे सप्तदशोऽग्निष्टोमः प्राजापत्यासु तीव्रसोमोऽन्नाद्यस्यावरुद्धा
अथो प्रैव तेन जायते (१७)

एकविंश उक्थ्यः सौरीषु प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्धत्ते
सप्तदशोऽग्निष्टोमः प्राजापत्यासूपहव्य उपहवमेव गच्छति
त्रिणवावग्निष्टोमावभित ऐन्द्रीषु विजित्यै त्रयस्त्रिंश उक्थ्यो
वैश्वदेवीषु प्रतिष्ठित्यै विश्वजिथ्सर्वपृष्ठोऽ तिरात्रो भवति
सर्वस्याभिजित्यै॥ (१८)

प्राजापत्यो वा एष यज्ञो यद्वंशरात्रस्त्रिंशुकुद्धा एता वै जायन्त एकत्रिंशच्च॥ [५]

ऋतवो वै प्रजाकामाः प्रजां नाविन्दन्त तेऽकामयन्त
प्रजां सृजेमहि प्रजामव रुन्धीमहि प्रजां विन्देमहि प्रजावन्तः
स्यामेति त एतमेकादशरात्रमपश्यन्तमाहंरन्तेनायजन्त ततो वै ते
प्रजामसृजन्त प्रजामवारुन्धत प्रजामविन्दन्त प्रजावन्तोऽभवन्त
ऋतवोऽभवन्तर्दातवानामार्तवत्वमृतूनां वा एते पुत्रास्तस्मात् (१९)

आर्तवा उच्यन्ते य एवं विद्वांस एकादशरात्रमासंते
प्रजामेव सृजन्ते प्रजामव रुन्धते प्रजां विन्दन्ते प्रजावन्तो
भवन्ति ज्योतिरतिरात्रो भवति ज्योतिरेव पुरस्ताद्वधते सुवर्गस्य
लोकस्यानुख्यात्यै पृष्ठ्यः षडहो भवति षड्वा ऋतवः षट्पृष्ठानि
पृष्ठैरेवतूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर एव प्रति तिष्ठन्ति
चतुर्विंशो भवति चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री (२०)

गायत्रम्ब्रह्मवर्चसङ्गायत्रियामेव ब्रह्मवर्चसे प्रति तिष्ठन्ति
 चतुश्चत्वारिंशो भवति चतुश्चत्वारिंशदक्षरा त्रिष्टुगिन्द्रियं
 त्रिष्टुत्रिष्टुभ्येवेन्द्रिये प्रति तिष्ठन्त्यष्टाचत्वारिंशो भवत्यष्टाचत्वारिंशद
 जगती जागताः पशवो जगत्यामेव पशुषु प्रति तिष्ठन्त्येकादशरात्रो
 भवति पञ्च वा ऋतवं आर्तवाः पञ्चर्तुष्वेवार्तवेषु संवत्सरे प्रतिष्ठाय
 प्रजामवं रुन्धतेऽतिरात्रावभितो भवतः प्रजायै परिगृहीत्यै॥ (२१)

तस्माद्गायत्र्येकात्रपञ्चाशच्च॥

[६]

ऐन्द्रवायवाग्राङ्गृहीयाद्यः कामयेत यथापूर्वं प्रजाः कल्पेरन्निति
 यज्ञस्य वै कृप्तिमनु प्रजाः कल्पन्ते यज्ञस्याकृप्तिमनु न
 कल्पन्ते यथापूर्वमेव प्रजाः कल्पयति न ज्यायांसं
 कनीयानतिं कामत्यैन्द्रवायवाग्राङ्गृहीयादामयाविनः प्राणेन
 वा एष व्यृध्यते यस्यामयति प्राण ऐन्द्रवायवः प्राणेनैवैनं
 समर्धयति मैत्रावरुणाग्राङ्गृहीरन् येषां दीक्षितानां प्रमीयेत (२२)

प्राणापानाभ्यां वा एते व्यृध्यन्ते येषां दीक्षितानां प्रमीयंते
 प्राणापानौ मित्रावरुणौ प्राणापानावेव मुखतः परि हरन्त
 आश्विनाग्राङ्गृहीतानुजावरौऽश्विनौ वै देवानामानुजावरौ पश्चेवाग्रं
 पर्येतामश्विनावेतस्य देवता य आनुजावरस्तावेवैनमग्रं परि णयतः
 शुक्राग्राङ्गृहीत गतश्रीः प्रतिष्ठाकामोऽसौ वा आदित्यः शुक्र
 एषोऽन्तोऽन्तम्मनुष्यः (२३)

श्रियै गत्वा नि वर्ततेऽन्तादेवान्तमा रभते न ततः

पापीयान्भवति मन्थ्यग्रान्गृहीताभिचरन्त्रार्तपात्रं वा एतद्यन्मन्थिपात्रम्
 ग्राहयति ताजगार्तिमार्च्छत्याग्रयुणाग्रान्गृहीत यस्य पिता पितामहः
 पुण्यः स्यादथ तत्र प्राप्नुयाद्वाचा वा एष इन्द्रियेण व्यध्यते यस्य
 पिता पितामहः पुण्यः (२४)

भवत्यथ तत्र प्राप्त्युर इवैतद्यज्ञस्य वागिव यदाग्रयणो
 वाचैवैनमिन्द्रियेण समर्धयति न ततः पापीयान्भवत्युक्थ्याग्रान्गृहीताभि
 सर्वेषां वा एतत्पात्राणामिन्द्रियं यदुक्थ्यपात्रं सर्वेणैवैनमिन्द्रियेणाति
 प्र युङ्क्ते सरस्वत्यभि नो नेषि वस्य इति पुरोरुचं कुर्याद्वाग्वै (२५)

सरस्वती वाचैवैनमति प्र युङ्क्ते मा त्वत्क्षेत्राण्यरणानि
 गन्मेत्याह मृत्योर्वै क्षेत्राण्यरणानि तेनैव मृत्योः क्षेत्राणि न
 गच्छति पूर्णान्ग्रहान्गृहीयादामयाविनः प्राणान् वा एतस्य
 शुगृच्छति यस्यामयति प्राणा ग्रहाः प्राणानेवास्य शुचो मुञ्चत्युत
 यदीतासुर्भवति जीवत्येव पूर्णान्ग्रहान्गृहीयाद्यर्हि पर्जन्यो न
 वर्षेत्प्राणान् वा एतर्हि प्रजानां शुगृच्छति यर्हि पर्जन्यो न
 वर्षति प्राणा ग्रहाः प्राणानेव प्रजानां शुचो मुञ्चति ताजक्प्र
 वर्षति॥ (२६)

प्रमीयंत मनुष्यं ऋध्यते यस्य पिता पितामहः पुण्यो वाग्वा एव पूर्णान्ग्रहान्यञ्जविंशतिश्च॥ [७]

गायत्रो वा ऐन्द्रवायवो गायत्रम्प्रायणीयमहस्तस्मात्प्रायणीये-
 ऽहन्नैन्द्रवायवो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णाति त्रैष्टुभो वै शुक्रस्त्रैष्टुभं

द्वितीयमहस्तस्माद्वितीयेऽहञ्छुक्रो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णाति
जागतो वा आग्रयणो जागतं तृतीयमहस्तस्मात्तृतीयेऽहन्नाग्रयणो
गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णात्येतद्वै (२७)

यज्ञमापद्यच्छन्दाऽस्याप्रोति यदाग्रयणः श्वो गृह्यते यत्रैव
यज्ञमदृशन्तत एवैनम्पुनः प्र युङ्क्ते जगन्मुखो वै द्वितीयस्त्रिरात्रो
जागत आग्रयणो यच्चतुर्थेऽहन्नाग्रयणो गृह्यते स्व एवैनमायतने
गृह्णात्यथो स्वमेव छन्दोऽनु पर्यावर्तन्ते राथन्तरो वा ऐन्द्रवायवो
राथन्तरं पञ्चममहस्तस्मात्पञ्चमेऽहन् (२८)

ऐन्द्रवायवो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णाति बारहतो वै शुक्रो
बारहतः षष्ठमहस्तस्मात्षष्ठेऽहञ्छुक्रो गृह्यते स्व एवैनमायतने
गृह्णात्येतद्वै द्वितीयं यज्ञमापद्यच्छन्दाऽस्याप्रोति यच्छुक्रः श्वो
गृह्यते यत्रैव यज्ञमदृशन्तत एवैनम्पुनः प्र युङ्क्ते त्रिष्टुङ्मुखो वै
तृतीयस्त्रिरात्रस्त्रैष्टुभः (२९)

शुक्रो यत्सप्तमेऽहञ्छुक्रो गृह्यते स्व एवैनमायतने
गृह्णात्यथो स्वमेव छन्दोऽनु पर्यावर्तन्ते वाग्वा आग्रयणो
वागष्टममहस्तस्मादष्टमेऽहन्नाग्रयणो गृह्यते स्व एवैनमायतने
गृह्णाति प्राणो वा ऐन्द्रवायवः प्राणो नवममहस्तस्मान्नवमे-
ऽहन्नेन्द्रवायवो गृह्यते स्व एवैनमायतने गृह्णात्येतत् (३०)

वै तृतीयं यज्ञमापद्यच्छन्दाऽस्याप्रोति यदैन्द्रवायवः

श्वो गृह्यते यत्रैव यज्ञमदृशन्तत एवैनम्पुनः प्र युङ्क्तेऽथो
स्वमेव छन्दोऽनु पर्यावर्तन्ते पथो वा एतेऽध्यपथेन यन्ति
यैऽन्येनैन्द्रवायवात्प्रतिपद्यन्तेऽन्तः खलु वा एष यज्ञस्य
यदंशममहर्दशमेऽहन्नैन्द्रवायवो गृह्यते यज्ञस्य (३१)

एवान्तं गृत्वापथात्पन्थामपि यन्त्यथो यथा वर्हीयसा प्रतिसारं
वहन्ति तादृगेव तच्छन्दाऽस्यन्योन्यस्य लोकमभ्यध्यायन्तान्येतेनैव
देवा व्यवाहयन्नैन्द्रवायवस्य वा एतदायतनं यच्चतुर्थमहस्तस्मिन्नाग्रयणो
गृह्यते तस्मादाग्रयणस्यायतने नवमेऽहन्नैन्द्रवायवो गृह्यते शुक्रस्य
वा एतदायतनं यत्पञ्चमम् (३२)

अहस्तस्मिन्नैन्द्रवायवो गृह्यते तस्मादनैन्द्रवायवस्यायतने
सप्तमेऽहच्छुक्रो गृह्यत आग्रयणस्य वा एतदायतनं यत्षष्ठमहस्तस्मिन्
गृह्यते तस्माच्छुक्रस्यायतनेऽष्टमेऽहन्नाग्रयणो गृह्यते छन्दाऽस्येव
तद्वि वाहयति प्र वस्यसो विवाहमाप्नोति य एवं वेदार्थो देवताभ्य
एव यज्ञे संविदं दधाति तस्मादिदमन्योन्यस्मै ददाति॥ (३३)

एतद्वै पञ्चमेऽहन्नैष्ठिके एतद्गृह्यते यज्ञस्य पञ्चममन्यस्मा एकंश्च॥ [८]

प्रजापतिरकामयत् प्र जायेयेति स एतं द्वादशरात्रमपश्यत्तमाहरत्
ततो वै स प्राजायत् यः कामयेत् प्र जायेयेति स द्वादशरात्रेण
यजेत् प्रैव जायते ब्रह्मवादिनो वदन्त्यग्निष्टोमप्रायणा यज्ञा अथ
कस्मादतिरात्रः पूर्वः प्र युज्यत इति चक्षुषी वा एते यज्ञस्य
यदतिरात्रौ कनीनिके अग्निष्टोमौ यत् (३४)

अग्निष्टोमं पूर्वं प्रयुञ्जीरन्बहिर्धा कनीनिके दध्युस्तस्मादतिरात्रः
 पूर्वः प्रयुज्यते चक्षुषी एव यज्ञे धित्वा मध्यतः कनीनिके प्रति दधति
 यो वै गायत्रीं ज्योतिःपक्षां वेद ज्योतिषा भासा सुवर्गं लोकमेति
 यावग्निष्टोमौ तौ पक्षौ येऽन्तरेऽष्टाबुक्थ्याः स आत्मैषा वै गायत्री
 ज्योतिःपक्षा य एवं वेद ज्योतिषा भासा सुवर्गं लोकम् (३५)

एति प्रजापतिर्वा एष द्वादशधा विहितो यद्वादशरात्रो
 यावतिरात्रो तौ पक्षौ येऽन्तरेऽष्टाबुक्थ्याः स आत्मा प्रजा-
 पतिर्वावैष सन्धस्द्ध वै सत्रेण स्पृणोति प्राणा वै सत्प्राणानेव
 स्पृणोति सर्वासां वा एते प्रजानां प्राणैरासते ये सत्रमासते
 तस्मात्पृच्छन्ति किमेते सत्रिण इति प्रियः प्रजानामुत्थितो भवति
 य एवं वेद॥ (३६)

अग्निष्टोमौ यत्सुवर्गलोकं प्रियः प्रजानां पञ्च च॥ [९]

न वा एषोऽन्यतोवैश्वानरः सुवर्गाय लोकाय प्राभवदूर्ध्वो ह वा
 एष आतत आसीत्ते देवा एतं वैश्वानरं पर्योहन्त्सुवर्गस्य लोकस्य
 प्रभूत्या ऋतवो वा एतेन प्रजापतिमयाजयन्तेष्वाम्नोदधि तद्भोति
 ह वा ऋत्विक्षु य एवं विद्वान्द्वादशाहेन यजते तस्मिन्नैच्छन्त स
 रसमहं वसन्ताय प्रायच्छत् (३७)

यवं ग्रीष्मायौषधीर्वरूषाभ्यो ब्रीहीञ्छुरदे माषतिलौ
 हेमन्तशिशिराभ्यान्तेनेन्द्रं प्रजापतिरयाजयत्ततो वा इन्द्र

इन्द्रोऽभवत्तस्मादाहुरानुजावरस्य यज्ञ इति स ह्येतेनाग्रेऽयं जतैष
ह वै कुणपमत्ति यः सत्रे प्रतिगृह्णाति पुरुषकुणपमंश्चकुणपङ्गौर्वा
अन्नं येन पात्रेणान्त्रम्बिभ्रति यत्तन्न निर्णेनिजति ततोऽधि (३८)

मलं जायत एकं एव यं जेतैको हि प्रजापतिराध्रोद्वादश
रात्रीर्दीक्षितः स्याद्वादश मासाः संवत्सरः संवत्सरः प्रजापतिः
प्रजापतिर्वैष एष ह त्वे जायते यस्तपसोऽधि जायते चतुर्धा वा
एतास्तिस्त्रस्तिस्त्रो रात्रयो यद्वादशोपसदो याः प्रथमा यज्ञं ताभिः
सम्भरति या द्वितीया यज्ञं ताभिरा रभते (३९)

यास्तृतीयाः पात्राणि ताभिर्निर्णेनित्ते याश्चतुर्थीरपि
ताभिरात्मानमन्तरतः शुन्धते यो वा अस्य पशुमत्ति मांसं
सोऽत्ति यः पुरोडाशमस्तिष्कं स यः परिवापं पुरीषं स
य आज्यमम्भानं स यः सोमं स्वेदं सोऽपि ह वा
अस्य शीर्षण्या निष्पदः प्रति गृह्णाति यो द्वादशाहे प्रतिगृह्णाति
तस्माद्द्वादशाहेन न याज्यमप्याप्मनो व्यावृत्त्यै॥ (४०)

अयच्छुदधि रभते द्वादशाहेन चत्वारि च॥ [१०]

एकस्मै स्वाहा द्वाभ्यां स्वाहा त्रिभ्यः स्वाहा चतुर्भ्यः स्वाहा
पञ्चभ्यः स्वाहा षड्भ्यः स्वाहा सप्तभ्यः स्वाहाऽष्टाभ्यः स्वाहा
नवभ्यः स्वाहा दशभ्यः स्वाहाैकादशभ्यः स्वाहा द्वादशभ्यः स्वाहा
त्रयोदशभ्यः स्वाहा चतुर्दशभ्यः स्वाहा पञ्चदशभ्यः स्वाहा षोडशभ्यः
स्वाहा सप्तदशभ्यः स्वाहाऽष्टादशभ्यः स्वाहाैकान्न विंशत्यै स्वाहा

नवविंशत्यै स्वाहैकान्न चत्वारिंशते स्वाहा नवचत्वारिंशते
 स्वाहैकान्न षष्ट्यै स्वाहा नवषष्ट्यै स्वाहैकान्नाशीत्यै स्वाहा
 नवाशीत्यै स्वाहैकान्न शताय स्वाहा शताय स्वाहा द्वाभ्यां
 शताभ्यां स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४१)

नवचत्वारिंशते स्वाहैकान्नैकविंशतिश्च॥ [११]

एकस्मै स्वाहा त्रिभ्यः स्वाहा पञ्चभ्यः स्वाहा सप्तभ्यः स्वाहा
 नवभ्यः स्वाहैकादशभ्यः स्वाहा त्रयोदशभ्यः स्वाहा पञ्चदशभ्यः
 स्वाहा सप्तदशभ्यः स्वाहैकान्न विंशत्यै स्वाहा नवविंशत्यै
 स्वाहैकान्न चत्वारिंशते स्वाहा नवचत्वारिंशते स्वाहैकान्न
 षष्ट्यै स्वाहा नवषष्ट्यै स्वाहैकान्नाशीत्यै स्वाहा नवाशीत्यै
 स्वाहैकान्न शताय स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४२)

एकस्मै त्रिभ्यः पञ्चाशत्॥ [१२]

द्वाभ्यां स्वाहा चतुर्भ्यः स्वाहा षड्भ्यः स्वाहा ऽष्टाभ्यः स्वाहा
 दशभ्यः स्वाहा द्वादशभ्यः स्वाहा चतुर्दशभ्यः स्वाहा षोडशभ्यः
 स्वाहा ऽष्टादशभ्यः स्वाहा विंशत्यै स्वाहा ऽष्टानवत्यै स्वाहा शताय
 स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४३)

द्वाभ्यामष्टानवत्यै षड्विंशतिः॥ [१३]

त्रिभ्यः स्वाहा पञ्चभ्यः स्वाहा सप्तभ्यः स्वाहा नवभ्यः
 स्वाहैकादशभ्यः स्वाहा त्रयोदशभ्यः स्वाहा पञ्चदशभ्यः स्वाहा

सप्तदशभ्यः स्वाहैकान्न विंशत्यै स्वाहा नवविंशत्यै स्वाहैकान्न
चत्वारिंशते स्वाहा नवचत्वारिंशते स्वाहैकान्न षष्ट्यै स्वाहा
नवषष्ट्यै स्वाहैकान्नाशीत्यै स्वाहा नवाशीत्यै स्वाहैकान्न शताय
स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४४)

त्रिभ्योऽष्टाचत्वारिंशतः॥ [१४]

चतुर्भ्यः स्वाहाऽष्टाभ्यः स्वाहा द्वादशभ्यः स्वाहा षोडशभ्यः
स्वाहा विंशत्यै स्वाहा षण्णवत्यै स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै
स्वाहा॥ (४५)

चतुर्भ्यः षण्णवत्यै षोडशः॥ [१५]

पञ्चभ्यः स्वाहा दशभ्यः स्वाहा पञ्चदशभ्यः स्वाहा विंशत्यै
स्वाहा पञ्चनवत्यै स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४६)

पञ्चभ्यः पञ्चनवत्यै चतुर्दशः॥ [१६]

दशभ्यः स्वाहा विंशत्यै स्वाहा त्रिंशते स्वाहा चत्वारिंशते
स्वाहा पञ्चाशते स्वाहा षष्ट्यै स्वाहा सप्तत्यै स्वाहाऽशीत्यै स्वाहा
नवत्यै स्वाहा शताय स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४७)

दशभ्यो द्वाविंशतिः॥ [१७]

विंशत्यै स्वाहा चत्वारिंशते स्वाहा षष्ट्यै स्वाहाऽशीत्यै

स्वाहा॑ श॒ताय॒ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (४८)

वि॒श॒त्ये द्वाद॑श॥ [१८]

प॒ञ्चा॒शते॒ स्वाहा॑ श॒ताय॒ स्वाहा॑ द्वा॒भ्या॑ः श॒ताभ्या॑ः स्वाहा॑
त्रि॒भ्यः श॒तेभ्यः॑ स्वाहा॑ च॒तुर्भ्यः॑ श॒तेभ्यः॑ स्वाहा॑ प॒ञ्चभ्यः॑ श॒तेभ्यः॑
स्वाहा॑ ष॒ड्भ्यः॑ श॒तेभ्यः॑ स्वाहा॑ स॒प्तभ्यः॑ श॒तेभ्यः॑ स्वाहा॑ ऽष्टा॒भ्यः॑
श॒तेभ्यः॑ स्वाहा॑ न॒वभ्यः॑ श॒तेभ्यः॑ स्वाहा॑ स॒हस्रा॑य॒ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै
स्वाहा॑॥ (४९)

प॒ञ्चा॒शते॒ द्वात्रि॑ंशत्॥ [१९]

श॒ताय॒ स्वाहा॑ स॒हस्रा॑य॒ स्वाहा॑ ऽयु॒ताय॒ स्वाहा॑ नि॒यु॒ताय॒
स्वाहा॑ प्र॒यु॒ताय॒ स्वाहा॑ ऽर्बु॒दाय॒ स्वाहा॑ न्य॒र्बु॒दाय॒ स्वाहा॑ स॒मु॒द्राय॒
स्वाहा॑ म॒ध्याय॒ स्वाहा॑ ऽन्ता॑य॒ स्वाहा॑ प॒रा॒र्धाय॒ स्वाहा॑ ऽहोष॑से स्वाहा॑
व्यु॒ष्ट्यै स्वाहा॑ दे॒ष्यते॒ स्वाहा॑ द्यु॒ते स्वाहा॑ दि॒ताय॒ स्वाहा॑ सु॒व॒र्गाय॒
स्वाहा॑ लो॒काय॒ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (५०)

श॒ताय॒ष्टात्रि॑ंशत्॥ [२०]

प्र॒जवं॑ ब्रह्मवा॒दिनः॑ कि॒मेष॑ वा आ॒प्त आ॑दि॒त्या उ॒भयोः॑ प्र॒जाप॑तिरन्वा॒यन्नि॒न्द्रो वै स॒दृङ्नि॒न्द्रो वै शि॑थिलः
प्र॒जाप॑तिरकामयतान्ना॒दः सा वि॒राड॒सावा॑दि॒त्यो॑ ऽर्वाङ्मू॒तमा मे॑ ऽग्नि॒ना स्वाहा॑ धि॒न्द्रो॒ऽध्या॑य॒ कृ॒ष्णायौष॑धीभ्यो
व॒न॒स्पति॑भ्यो वि॒श॒तिः॥ [२१]

॥तृतीयः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे तृतीयः प्रश्नः॥

प्रजवं वा एतेन यन्ति यदशममहः पापावहीयं वा एतेन भवन्ति
यदशममहुर्यो वै प्रजवं यतामपथेन प्रतिपद्यते यः स्थाणुः हन्ति
यो भ्रेषं न्येति स हीयते स यो वै दशमेऽहन्नविवाक्य उपहन्यते
स हीयते तस्मै य उपहताय व्याह तमेवान्वारभ्य समश्नुतेऽथ
यो व्याह सः (१)

हीयते तस्मादशमेऽहन्नविवाक्य उपहताय न व्युच्यमथो
खल्वाहुर्यज्ञस्य वै समृद्धेन देवाः सुवर्गं लोकमायन् यज्ञस्य
व्युद्धेनासुरान्पराभावयन्निति यत्खलु वै यज्ञस्य समृद्धं
तद्यजमानस्य यद्वृद्धं तद्भातृव्यस्य स यो वै दशमेऽहन्नविवाक्य
उपहन्यते स एवाति रेचयति ते ये बाह्या दशीकवः (२)

स्युस्ते वि ब्रूयुर्यदि तत्र न विन्देयुरन्तःसदसाद्व्युच्यं यदि
तत्र न विन्देयुर्गृहपतिना व्युच्यन्तद्व्युच्यमेवाथ वा एतत्सर्पराज्ञियां
ऋग्भिः स्तुवन्तीयं वै सर्पतो राज्ञी यद्वा अस्यां किं चार्चन्ति
यदानृचुस्तेनेयः सर्पराज्ञी ते यदेव किं च वाचानृचुर्यदतो-
ऽध्यर्चितारः (३)

तदुभयमात्वावरुध्योत्तिष्ठामेति ताभिर्मनसा स्तुवते न वा
इमामंश्वरथो नाश्वतरीरथः सद्यः पर्याप्तुमर्हति मनो वा इमाः

सद्यः पर्याप्तुमर्हति मनः परिभवितुमथ ब्रह्म वदन्ति परिमिता
वा ऋचः परिमितानि सामानि परिमितानि यजूंष्यथैतस्यैवान्तो
नास्ति यद्ब्रह्म तत्प्रतिगृणत आ चक्षीत स प्रतिगुरः॥ (४)

व्याहु स दंशीकवोऽर्चितारः स एकञ्च॥ [१]

ब्रह्मवादिनो वदन्ति किं द्वादशाहस्य प्रथमेनाहृत्विजां
यजमानो वृद्ध इति तेज इन्द्रियमिति किं द्वितीयेनेति
प्राणानन्नाद्यमिति किं तृतीयेनेति त्रीणिमाल्लोणकानिति किं
चतुर्थेनेति चतुष्पदः पशूनि किम्पञ्चमेनेति पञ्चाक्षराम्पङ्क्तिमिति
किं षष्ठेनेति षड्रतूनि किं सप्तमेनेति सप्तपदां
शक्करीमिति (५)

किमष्टमेनेत्यष्टाक्षरां गायत्रीमिति किं नवमेनेति
त्रिवृतं स्तोममिति किं दशमेनेति दशाक्षरां विराजमिति
किमेकादशेनेत्येकादशाक्षरां त्रिष्टुभमिति किं द्वादशेनेति
द्वादशाक्षरां जगतीमित्येतावद्वा अस्ति यावदेतद्यावदेवास्ति तदेषां
वृद्धे॥ (६)

शक्करीमित्येकचत्वारिंशच्च॥ [२]

एष वा आप्तो द्वादशाहो यत्रयोदशरात्रः समानं
ह्येतदह्यत्प्रायणीयंश्चोदयनीयंश्च त्र्यतिरात्रो भवति त्रय इमे
लोका एषां लोकानामास्यै प्राणो वै प्रथमोऽतिरात्रो व्यानो
द्वितीयोऽपानस्तृतीयः प्राणापानोदानेष्वेवान्नाद्ये प्रति तिष्ठन्ति

सर्वमायुर्यन्ति य एवं विद्वांसस्रयोदशरात्रमासते तदाहुर्वाग्वा
एषा वितता (७)

यद्वादशाहस्तां विच्छिन्द्यन्मध्यैऽतिरात्रं कुर्युरुपदासुका
गृहपतेर्वाख्यादुपरिष्ठाच्छन्दोमानाम्महाव्रतं कुर्वन्ति सन्ततामेव
वाचमव रुन्धतेऽनुपदासुका गृहपतेर्वाग्भवति पशवो वै छन्दोमा
अत्रम्महाव्रतं यदुपरिष्ठाच्छन्दोमानाम्महाव्रतं कुर्वन्ति पशुषु
चैवान्नाद्ये च प्रति तिष्ठन्ति॥ (८)

वितता त्रिचत्वारिंशच्च॥

[३]

आदित्या अकामयन्तोभयोर्लोकयोर्ऋध्रुयामेति त
एतं चतुर्दशरात्रमपश्यन्तमाहरन्तेनायजन्त ततो वै त
उभयोर्लोकयोरार्ध्वन्नस्मिंश्चामुष्मिंश्च य एवं विद्वांसश्चतुर्दशरात्रम
उभयोरेव लोकयोर्ऋध्रुवन्त्यस्मिंश्चामुष्मिंश्च चतुर्दशरात्रो भवति
सप्त ग्राम्या ओषधयः सप्तारण्या उभयोषामवरुद्ध्यै यत्पराचीनानि
पृष्ठानि (९)

भवन्त्यमुमेव तैर्लोकमभि जयन्ति यत्प्रतीचीनानि पृष्ठानि
भवन्तीममेव तैर्लोकमभि जयन्ति त्रयस्त्रिंशौ मध्यतः स्तोमौ
भवतः साम्राज्यमेव गच्छन्त्यधिराजौ भवतोऽधिराजा एव
समानानां भवन्त्यतिरात्रावभितौ भवतः परिगृहीत्यै॥ (१०)

पृष्ठानि चतुस्त्रिंशच्च॥

[४]

प्रजापतिः सुवर्गं लोकमैतत् देवा अन्वायन्तानादित्याश्च
 पशवश्चान्वायन्ते देवा अब्रुवन् यान्पशूनुपार्जीविष्म त इमे-
 ऽन्वाग्मन्निति तेभ्य एतं चतुर्दशरात्रमप्रत्यौहन्त आदित्याः पृष्ठैः
 सुवर्गं लोकमारोहन्त्यहाभ्यामस्मिँल्लोके पशून्प्रत्यौहन्पृष्ठैरादित्या
 अमुष्मिँल्लोक आर्ध्ववच्यहाभ्यामस्मिन् (११)

लोके पशवो य एवं विद्वांसश्चतुर्दशरात्रमासन्त उभयोरैव
 लोकयोर्ऋध्रुवन्त्यस्मिँश्चामुष्मिँश्च पृष्ठैरेवामुष्मिँल्लोक ऋध्रुवन्ति
 च्यहाभ्यामस्मिँल्लोके ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहो भवतीयं वाव
 ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुरिमानेव लोकानभ्यारोहन्ति
 यदन्यतः पृष्ठानि स्युर्विविवधः स्यान्मध्ये पृष्ठानि भवन्ति
 सविवधत्वाय (१२)

ओजो वै वीर्यं पृष्ठान्योज एव वीर्यम्मध्यतो दधते बृहद्रथन्तरा-
 भ्या यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरैव
 प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी सुती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकं
 यन्ति पराश्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति ये पराचीनानि
 पृष्ठान्युपयन्ति प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो प्रतिष्ठित्या
 उभयौलोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति चतुर्दशैतास्तासां या दश दशाक्षरा
 विराडन्न विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धते याश्चतस्रश्चतस्रो दिशो

दिक्ष्वैव प्रति तिष्ठन्त्यतिरात्रावभितौ भवतः परिगृहीत्यै॥ (१३)

आर्ध्वव्यहाम्यांस्मिन्सर्वविधत्वाय प्रतिष्ठित्या एकत्रिंशच्च॥ [५]

इन्द्रो वै सदृङ्देवताभिरासीत्स न व्यावृतमगच्छत्स प्रजा-
पतिमुपाधावत्तस्मा एतम्पञ्चदशरात्रम्प्रायच्छत्तमाहरत् तेनायजत्
ततो वै सोऽन्याभिर्देवताभिर्यावृतमगच्छद्य एवं विद्वांसः
पञ्चदशरात्रमासते व्यावृतमेव पाप्मना भ्रातृव्येण गच्छन्ति
ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहो भवतीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षम् (१४)

गौरसावायुरेष्वैव लोकेषु प्रति तिष्ठन्त्यसत्रं वा एतद्यदच्छन्दोमं
यच्छन्दोमा भवन्ति तेन सत्रं देवता एव पृष्ठैरव रुन्धते
पशूच्छन्दोमैरोजो वा वीर्यं पृष्ठानि पशवश्छन्दोमा ओजस्येव
वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति पञ्चदशरात्रो भवति पञ्चदशो वज्रो
वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्र हरन्त्यतिरात्रावभितौ भवत इन्द्रियस्य
परिगृहीत्यै॥ (१५)

अन्तरिक्षमिन्द्रियस्यैकञ्च॥ [६]

इन्द्रो वै शिथिल इवाप्रतिष्ठित आसीत्सोऽसुरेभ्यो-
ऽबिभेत्स प्रजापतिमुपाधावत्तस्मा एतम्पञ्चदशरात्रं वज्रं प्रायच्छत्
तेनासुरान्पराभाव्य विजित्य श्रियमगच्छदग्निष्टुता पाप्मानं
निरदहत पञ्चदशरात्रेणौजो बलमिन्द्रियं वीर्यमात्मन्नधत्त य एवं
विद्वांसः पञ्चदशरात्रमासते भ्रातृव्यानेव पराभाव्य विजित्य श्रियं

गच्छन्त्यग्निष्टुतां पाप्मानं निः (१६)

दहन्ते पञ्चदशरात्रेणौजो बलमिन्द्रियं वीर्यमात्मन्दधत एता
एव पञ्चव्याः पञ्चदश वा अर्धमासस्य रात्रयोऽर्धमासशः संवत्सर
आप्यते संवत्सरम्पशवोऽनु प्र जायन्ते तस्मात्पञ्चव्या एता एव
सुवर्ग्याः पञ्चदश वा अर्धमासस्य रात्रयोऽर्धमासशः संवत्सर
आप्यते संवत्सरः सुवर्गो लोकस्तस्मात्सुवर्ग्या ज्योतिर्गौरायुरिति
त्र्यहो भवतीयं वाव ज्योतिरन्तरिक्षम् (१७)

गौरसावायुरिमानेव लोकानभ्यारोहन्ति यदन्यतः पृष्ठानि
स्युर्विविधः स्यान्मध्ये पृष्ठानि भवन्ति सविवधत्वायौजो वै वीर्यं
पृष्ठान्योज एव वीर्यमध्यतो दधते बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव
रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरैव प्रति तिष्ठन्त्येते वै
यज्ञस्याञ्जसार्यनी स्रुती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकम् (१८)

यन्ति पराञ्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति ये पराचीनानि
पृष्ठान्युपयन्ति प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो प्रतिष्ठित्या
उभयोर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति पञ्चदशैतास्तासां या दश दशाक्षरा
विराडन्न विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धते याः पञ्च पञ्च दिशो दिक्ष्वेव
प्रति तिष्ठन्त्यतिरात्रावभितो भवत इन्द्रियस्य वीर्यस्य प्रजायै पशूनां

परिगृहीत्यै॥ (१९)

गच्छन्त्यग्निष्ठतां पाप्मानन्निरन्तरिक्षं लोकं प्रजायै द्वे च॥ [७]

प्रजापतिरकामयतान्नादः स्यामिति स एत९ सप्तदशरात्रमपश्यत्
ततो वै सोऽन्नादोऽभवद्य एवं विद्वा९सः सप्तदशरात्रमासतेऽन्नादा
एव भवन्ति पञ्चाहो भवति पञ्च वा ऋतवः संवत्सर ऋतुष्वेव
संवत्सरे प्रति तिष्ठन्त्यथो पञ्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तो यज्ञो यज्ञमेवाव
रुन्धतेऽसत्रं वा एतत् (२०)

यदच्छन्दोमं यच्छन्दोमा भवन्ति तेन सत्रं देवता एव पृष्ठैरव
रुन्धते पशूञ्छन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि पशवश्छन्दोमा ओजस्येव
वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति सप्तदशरात्रो भवति सप्तदशः प्रजापतिः
प्रजापतेरास्या अतिरात्रावभितो भवतोऽन्नाद्यस्य परिगृहीत्यै॥ (२१)

एतत्सत्रिंश्च॥ [८]

सा विराङ्गिक्रम्यातिष्ठद्ब्रह्मणा देवेष्वन्नेनासुरेषु ते देवा
अकामयन्तोभय९ सं वृञ्जीमहि ब्रह्म चान्नं चेति त एता
वि९शति९ रात्रीरपश्यन्ततो वै त उभय९ समवृञ्जत ब्रह्म चान्नं
च ब्रह्मवर्चसिनोऽन्नादा अभवन् य एवं विद्वा९स एता आसत
उभयमेव सं वृञ्जते ब्रह्म चान्नं च (२२)

ब्रह्मवर्चसिनोऽन्नादा भवन्ति द्वे वा एते विराजौ तयोरेव नाना
प्रति तिष्ठन्ति वि९शो वै पुरुषो दश हस्त्या अङ्गुलयो दश पद्या

यावा॑ने॒व पु॒रुष॑स्त॒मा॒ह्वोत्तिष्ठ॑न्ति॒ ज्योति॑र्गौरा॒युरिति॑ त्र्य॒हा भ॑वन्ती॒यं
वाव॑ ज्योति॑रन्तरि॒क्षं गौर॑सावा॒युरि॒माने॒व लो॒कान॒भ्यारो॑हन्त्यभिपूर्व॑
त्र्य॒हा भ॑वन्त्यभिपूर्वमे॒व सु॒वर्ग॑म् (२३)

लो॒कम॒भ्यारो॑हन्ति॒ यद॒न्यतः॑ पृ॒ष्ठानि॒ स्युर्वि॑वि॒वधः॑ स्या॒न्मध्य॑
पृ॒ष्ठानि॑ भवन्ति॒ सवि॑वध॒त्वायौ॒जो वै वी॒र्यं॑ पृ॒ष्ठान्यो॒जं ए॒व
वी॒र्य॑म्मध्य॒तो द॑धते बृ॒हद्रथ॑न्त॒राभ्या॑ यन्ती॒यं वाव॑ र॒थन्त॑रम॒सौ
बृ॒हदा॑भ्यामे॒व य॒न्त्यथो॑ अ॒नयो॑रे॒व प्र॑ति॒ तिष्ठ॑न्त्ये॒ते वै
य॒ज्ञस्या॑ञ्ज॒साय॑नी॒ स्रुती॑ ताभ्यामे॒व सु॒वर्गं॑ लो॒कं य॑न्ति॒ परा॑ञ्चो
वा ए॒ते सु॒वर्गं॑ लो॒कम॒भ्यारो॑हन्ति॒ ये प॑रा॒चीना॑नि पृ॒ष्ठान्यु॑प॒यन्ति॑
प्र॒त्यङ्मु॒हो भ॑वति॒ प्र॒त्यव॑रूढ्या॒ अथो॑ प्र॒तिष्ठि॑त्या उ॒भयो॑र्लो॒कयोर्
ऋ॒द्धोत्ति॑ष्ठन्त्यति॒रात्रा॑व॒भितो॑ भवतो ब्रह्म॑वर्च॒सस्या॒न्नाद्य॑स्य॒
परि॑गृहीत्यै॥ (२४)

वृ॒ञ्जते॒ ब्रह्म॑ चा॒न्नञ्च॑ सु॒वर्ग॑मे॒ते सु॒वर्ग॑त्रयो॒विंश॑तिश्च॥ [९]

अ॒सावा॑दि॒त्योऽस्मिँ॑ल्लो॒क आ॑सी॒त्तं दे॒वाः पृ॒ष्ठैः प॑रि॒गृह्य॑
सु॒वर्गं॑ लो॒कम॑गमयन्प॒रैर॑वस्ता॒त्पर्य॑गृह्णन्दि॒वाकी॒र्त्येन॑ सु॒वर्गे
लो॒के प्र॑त्य॒स्थाप॑यन्प॒रैः प॑रस्ता॒त्पर्य॑गृह्णन्पृ॒ष्ठैरु॒पावा॑रोह॒न्त्स वा
अ॒सावा॑दि॒त्योऽमु॑ष्मिँ॑लो॒के प॑रैरु॒भय॑तः॒ परि॑गृहीतो॒ यत्पृ॒ष्ठानि॑
भ॑वन्ति॒ सु॒वर्ग॑मे॒व तैर्लो॒कं य॑ज॒माना॑ यन्ति॒ प॑रैर॒वस्ता॒त्परि॑ गृह्णन्ति॒
दि॒वाकी॒र्त्येन॑ (२५)

सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्ति परैः परस्तात्परिं गृह्णन्ति
 पृष्ठैरुपावरोहन्ति यत्परे परस्तान्न स्युः पराश्च सुवर्गाल्लोकान्निष्पद्येरन्
 यदवस्तान्न स्युः प्रजा निर्दहेयुरभितो दिवाकीर्त्यं परःसामानो
 भवन्ति सुवर्ग एवैनो लोक उभयतः परिं गृह्णन्ति यजमाना
 वै दिवाकीर्त्यं संवत्सरः परःसामानोऽभितो दिवाकीर्त्यं परः
 सामानो भवन्ति संवत्सर एवोभयतः (२६)

प्रति तिष्ठन्ति पृष्ठं वै दिवाकीर्त्यम्पार्श्वे परःसामानोऽभितो
 दिवाकीर्त्यं परःसामानो भवन्ति तस्मादभितः पृष्ठम्पार्श्वे भूयिष्ठा
 ग्रहा गृह्यन्ते भूयिष्ठं शस्यते यज्ञस्यैव तन्मध्यतो ग्रन्थं
 ग्रन्थन्त्यविस्रंसाय सप्त गृह्यन्ते सप्त वै शीर्षण्याः प्राणाः
 प्राणानेव यजमानेषु दधति यत्पराचीनानि पृष्ठानि भवन्त्यमुमेव
 तैर्लोकमभ्यारोहन्ति यदिमं लोकं न (२७)

प्रत्यवरोहेयुरुद्धा माद्यैयुर्यजमानाः प्र वा मीयेरन्
 यत्प्रतीचीनानि पृष्ठानि भवन्तीममेव तैर्लोकमप्रत्यवरोहन्त्यथो
 अस्मिन्नेव लोके प्रति तिष्ठन्त्यनुन्मादायेन्द्रो वा अप्रतिष्ठित
 आसीत्स प्रजापतिमुपाधावत्तस्मा एतमेकविंशतिरात्रम्प्रायच्छुत्तमाह
 ततो वै स प्रत्यतिष्ठद्ये बहुयाजिनोऽप्रतिष्ठिताः (२८)

स्युस्त एकविंशतिरात्रमासीरन्द्वादश मासाः पञ्चर्तवस्त्रय
 इमे लोका असावादित्य एकविंश एतावन्तो वै देवल्लोकास्तेष्वेव

यथापूर्वं प्रति तिष्ठन्त्यसावादित्यो न व्यरोचत स प्रजा-
 पतिमुपाधावत्तस्मा एतमेकविंशतिरात्रम्प्रायच्छुत्तमाहरत्तेनायजत
 ततो वै सौऽरोचत य एवं विद्वांस एकविंशतिरात्रमासते
 रोचन्त एवैकविंशतिरात्रो भवति रुग्वा एकविंशो रुचमेव
 गच्छन्त्यथो प्रतिष्ठामेव प्रतिष्ठा ह्येकविंशोऽतिरात्रावभितो
 भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै॥ (२९)

गृह्णन्ति दिवाकीर्त्येनैवोभयतो नाप्रतिष्ठिता आसन्त एकविंशतिश्च॥ [१०]

अर्वाङ्ग्रजः सं क्रामत्वमुष्मादधि मामभि। ऋषीणां यः
 पुरोहितः। निर्देवं निर्वीरं कृत्वा विष्कन्धं तस्मिन् हीयतां यो-
 ऽस्मान्द्वेष्टि। शरीरं यज्ञशमलं कुसीदं तस्मिन्त्सीदतु योऽस्मान्द्वेष्टि।
 यज्ञं यज्ञस्य यत्तेजस्तेन सं क्राम मामभि। ब्राह्मणानृत्विजो देवान्
 यज्ञस्य तपसा ते सवाहमा हुवे। इष्टेन पक्रमुप (३०)

ते हुवे सवाहम्। सन्ते वृञ्जे सुकृतं सं प्रजां पशून्।
 प्रैषान्त्सामिधेनीराधारावाज्यभागावाश्रुतम्प्रत्याश्रुतमा शृणामि ते।
 प्रयाजानूयाजान्त्स्विष्टकृतमिडामाशिष आ वृञ्जे सुवः। अग्निनेन्द्रेण
 सोमेन सरस्वत्या विष्णुना देवताभिः। याज्यानुवाक्याभ्यामुप
 ते हुवे स्वाहं यज्ञमा ददे ते वर्षद्वृतम्। स्तुतं शस्त्रम्प्रतिगरं
 ग्रहमिडामाशिषः (३१)

आ वृञ्जे सुवः। पत्नीसंयाजानुप ते हुवे सवाहं संमिष्टयजुरा

देदे तव। पशून्त्सुतम्पुरोडाशान्त्सवनान्योत यज्ञम्। देवान्त्सेन्द्रानुप
ते हुवे सवाहमग्निमुखान्त्सोमवतो ये च विश्वे॥ (३२)

उप ग्रहमिडामाशिषो द्वात्रिंशच्च॥ [११]

भूतम्भव्यम्भविष्यद्वषट्स्वाहा नम ऋक्साम यजुर्वषट्स्वाहा
नमो गायत्री त्रिष्टुब्जगती वषट्स्वाहा नमः पृथिव्यन्तरिक्षं
द्यौर्वषट्स्वाहा नमोऽग्निर्वायुः सूर्यो वषट्स्वाहा नमः प्राणो
व्यानोऽपानो वषट्स्वाहा नमोऽन्नं कृषिर्वृष्टिर्वषट्स्वाहा नमः
पिता पुत्रः पौत्रो वषट्स्वाहा नमो भूर्भुवःसुवर्वषट्स्वाहा
नमः॥ (३३)

भुवंश्चत्वारि च॥ [१२]

आ मे गृहा भवं त्वा प्रजा म आ मा यज्ञो विशतु वीर्यावान्।
आपो देवीर्यज्ञिया मा विशन्तु सहस्रस्य मा भूमा मा प्र हांसीत्। आ
मे ग्रहो भवत्वा पुरोरुखस्तुतशस्त्रे मा विशतां समीचीं। आदित्या
रुद्रा वसवो मे सदस्याः सहस्रस्य मा भूमा मा प्र हांसीत्। आ
माग्निष्टोमो विशतूक्यश्चातिरात्रो मा विशत्वापिशर्वरः। तिरोअहिया
मा सुहता आ विशन्तु सहस्रस्य मा भूमा मा प्र हांसीत्॥ (३४)

अग्निष्टोमो विशत्वष्टादश च॥ [१३]

अग्निना तपोऽन्वभवद्वाचा ब्रह्म मणिना रूपाणीन्द्रेण देवान्

वातेन प्राणान्सूर्येण द्याञ्चन्द्रमसा नक्षत्राणि यमेन पितृत्राज्ञां
 मनुष्यान्फलेन नादेयानजगरेण सर्पान्व्याघ्रेणारण्यान्पशूञ्छेनेन
 पतत्रिणो वृष्णाश्चानृषभेण गावस्तेनाजा वृष्णिनावीर्व्रीहिणान्नानि
 यवेनौषधीर्न्यग्रोधेन वनस्पतीनुदुम्बरेणोर्जङ्गायत्रिया छन्दांसि
 त्रिवृता स्तोमान्ब्राह्मणेन वाचम्॥ (३५)

ब्राह्मणेनैकञ्च॥

[१४]

स्वाहाधिमाधीताय स्वाहा स्वाहाधीतम्मनसे स्वाहा स्वाहा
 मनः प्रजापतये स्वाहा काय स्वाहा कस्मै स्वाहा कतमस्मै
 स्वाहादित्यै स्वाहादित्यै मह्यै स्वाहादित्यै सुमृडीकायै स्वाहा
 सरस्वत्यै स्वाहा सरस्वत्यै बृहत्यै स्वाहा सरस्वत्यै पावकायै
 स्वाहा पूष्णे स्वाहा पूष्णे प्रपथ्याय स्वाहा पूष्णे नरन्धिषाय
 स्वाहा त्वष्ट्रे स्वाहा त्वष्ट्रे तुरीपाय स्वाहा त्वष्ट्रे पुरुरूपाय स्वाहा
 विष्णवे स्वाहा विष्णवे निखुर्यपाय स्वाहा विष्णवे निभूयपाय
 स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (३६)

पुरुरूपाय स्वाहा दशं च॥

[१५]

दद्ध्यः स्वाहा हनूभ्याः स्वाहोष्ठाभ्याः स्वाहा मुखाय स्वाहा
 नासिकाभ्याः स्वाहाक्षीभ्याः स्वाहा कर्णाभ्याः स्वाहा पार
 इक्षवोऽवार्येभ्यः पक्ष्मभ्यः स्वाहावार इक्षवः पार्येभ्यः पक्ष्मभ्यः
 स्वाहा शीर्ष्णे स्वाहा भ्रूभ्याः स्वाहा ललाटाय स्वाहा मूर्ध्ने

स्वाहा मस्तिष्काय स्वाहा केशेभ्यः स्वाहा वहाय स्वाहा ग्रीवाभ्यः
स्वाहा स्कन्धेभ्यः स्वाहा कीकसाभ्यः स्वाहा पृष्ठीभ्यः स्वाहा
पाजस्याय स्वाहा पार्श्वभ्याः स्वाहा (३७)

अ०साभ्याः स्वाहा दोषभ्याः स्वाहा बाहुभ्याः स्वाहा
जङ्घाभ्याः स्वाहा श्रोणीभ्याः स्वाहोरुभ्याः स्वाहाष्ठीवज्याः
स्वाहा जङ्घाभ्याः स्वाहा भसदे स्वाहा शिखण्डेभ्यः स्वाहा
वालधानाय स्वाहाण्डाभ्याः स्वाहा शेपाय स्वाहा रेतसे स्वाहा
प्रजाभ्यः स्वाहा प्रजननाय स्वाहा पुद्भ्यः स्वाहा शफेभ्यः स्वाहा
लोमभ्यः स्वाहा त्वचे स्वाहा लोहिताय स्वाहा मा०साय स्वाहा
स्नावभ्यः स्वाहास्थभ्यः स्वाहा मङ्गभ्यः स्वाहाङ्गेभ्यः स्वाहात्मने
स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (३८)

पार्श्वभ्याः स्वाहा मङ्गभ्यः स्वाहा षड्॥ [१६]

अ०ज्येताय स्वाहाञ्जिसक्थाय स्वाहा शितिपदे स्वाहा
शितिककुदे स्वाहा शितिरन्ध्राय स्वाहा शितिपृष्ठाय स्वाहा
शित्य०साय स्वाहा पुष्पकर्णाय स्वाहा शित्योष्ठाय स्वाहा
शितिभ्रवे स्वाहा शितिभसदे स्वाहा श्वेतानूकाशाय स्वाहाञ्जये
स्वाहा ललामाय स्वाहासितज्ञवे स्वाहा कृष्णैताय स्वाहा
रोहितैताय स्वाहारुणैताय स्वाहेदृशाय स्वाहा कीदृशाय स्वाहा
तादृशाय स्वाहा सदृशाय स्वाहा विसदृशाय स्वाहा सुसदृशाय

स्वाहा॑ रूपाय॒ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (३९)

रूपाय॒ स्वाहा॑ द्वे च॑॥ [१७]

कृ॒ष्णाय॒ स्वाहा॑ श्वे॒ताय॒ स्वाहा॑ पि॒शङ्गाय॒ स्वाहा॑ सा॒रङ्गाय॒
स्वाहा॑रू॒णाय॒ स्वाहा॑ गौ॒राय॒ स्वाहा॑ ब॒भ्रवे॒ स्वाहा॑ नकु॒लाय॒ स्वाहा॑
रोहि॑ताय॒ स्वाहा॑ शो॒णाय॒ स्वाहा॑ श्या॒वाय॒ स्वाहा॑ श्या॒माय॒ स्वाहा॑
पा॒क॒लाय॒ स्वाहा॑ सु॒रूपाय॒ स्वाहा॑नु॒रूपाय॒ स्वाहा॑ वि॒रूपाय॒ स्वाहा॑
स॒रूपाय॒ स्वाहा॑ प्र॒ति॒रूपाय॒ स्वाहा॑ श॒बलाय॒ स्वाहा॑ क॒म॒लाय॒
स्वाहा॑ पृ॒श्नये॒ स्वाहा॑ पृ॒श्नि॒स॒क्थाय॒ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (४०)

कृष्णाय॒ षट्त्वारि॑५शत्॥ [१८]

ओष॑धीभ्यः॒ स्वाहा॒ मूले॑भ्यः॒ स्वाहा॒ तूले॑भ्यः॒ स्वाहा॒ काण्डे॑भ्यः॒
स्वाहा॒ वल्शे॑भ्यः॒ स्वाहा॒ पुष्पे॑भ्यः॒ स्वाहा॒ फले॑भ्यः॒ स्वाहा॒ गृही॑तेभ्यः॒
स्वाहा॒गृही॑तेभ्यः॒ स्वाहा॒व॑पन्नेभ्यः॒ स्वाहा॒ शया॑नेभ्यः॒ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै
स्वाहा॑॥ (४१)

ओषधीभ्यश्चतुर्वि॑५शतिः॥ [१९]

वन॑स्पतिभ्यः॒ स्वाहा॒ मूले॑भ्यः॒ स्वाहा॒ तूले॑भ्यः॒ स्वाहा॒
स्कन्धो॑भ्यः॒ स्वाहा॒ शाखा॑भ्यः॒ स्वाहा॒ पर्णे॑भ्यः॒ स्वाहा॒ पुष्पे॑भ्यः॒
स्वाहा॒ फले॑भ्यः॒ स्वाहा॒ गृही॑तेभ्यः॒ स्वाहा॒गृही॑तेभ्यः॒ स्वाहा॒व॑पन्नेभ्यः॒
स्वाहा॒ शया॑नेभ्यः॒ स्वाहा॒ शि॒ष्टाय॒ स्वाहा॑ति॒शि॒ष्टाय॒ स्वाहा॑

परि॑शिष्टाय॒ स्वाहा॒ स॒शि॑ष्टाय॒ स्वाहोच्छि॑ष्टाय॒ स्वाहा॑ रि॒क्ताय॒
स्वाहा॑रि॒क्ताय॒ स्वाहा॒ प्ररि॑क्ताय॒ स्वाहा॒ स॒रि॑क्ताय॒ स्वाहोद्रि॑क्ताय॒
स्वाहा॑ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥ (४२)

वन॒स्पति॑भ्यः स्कन्धो॑भ्यः शि॒ष्टाय॑ रि॒क्ताय॑ षड्व॑त्वारि॒शत्॥ [२०]

[प्रज॑व॒ प्रजा॑पतिर्यद॑च्छन्दोमन्ते॑ हुवे॒ सवा॑हमोष॑धीभ्यो॒ द्विच॑त्वारि॒शत्॥ 42॥ प्रज॑व॒ सर्व॑स्मै स्वाहा॑॥]

॥चतुर्थः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे चतुर्थः प्रश्नः॥

बृह॒स्पति॑र॒काम॑यत॒ श्रन्मे॑ दे॒वा द॒धीर॒न्गच्छे॑यं पुरो॒धामि॑ति॒ स
ए॒तं च॑तुर्वि॒शति॑रा॒त्रम॑पश्य॒त्तमा॑ह॒रत्तेना॑यजत॒ ततो॒ वै तस्मै॑ श्रद्धे॒वा
अद॑ध॒ताग॑च्छत्पु॒रोधां॑ य ए॒वं वि॒द्वांस॑श्चतुर्वि॒शति॑रा॒त्रमा॑सते
श्रदे॑भ्यो मनु॒ष्या द॑धते॒ गच्छ॑न्ति पुरो॒धां ज्योति॑र्गौरायु॒रिति॑ त्र्य॒हा
भ॑वन्ती॒यं वाव॑ ज्योति॑रन्तरि॒क्षं गौ॑र॒सावायुः॑ (१)

इ॒माने॒व लो॒कान॒भ्यारो॑हन्त्यभिपूर्वं त्र्य॒हा भ॑वन्त्यभिपूर्वमे॒व
सु॒वर्गं लो॒कम॒भ्यारो॑हन्त्यस॒त्रं वा ए॒तद्यद॑च्छन्दोमं॒ यच्छ॑न्दोमा
भ॑वन्ति॒ तेन॑ स॒त्रं दे॒वता॑ ए॒व पृ॒ष्ठैर॑व॒ रुन्ध॑ते प॒शूञ्छ॑न्दोमैरोजो॒ वै
वी॒र्यं॑ पृ॒ष्ठानि॑ प॒शव॑श्छन्दोमा ओज॑स्ये॒व वी॒र्यं॑ प॒शुषु॑ प्रति॑ तिष्ठन्ति
बृ॒हद्र॑थन्त॒राभ्यां॑ यन्ती॒यं वाव॑ र॒थन्त॒रम॒सौ बृ॒हदा॒भ्यामे॒व (२)

यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी
 स्मृती ताभ्यामेव सुवर्गं लोकं यन्ति चतुर्विंशतिरात्रो भवति
 चतुर्विंशतिरर्धमासाः संवत्सरः संवत्सरः सुवर्गो लोकः संवत्सर
 एव सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री
 गायत्री ब्रह्मवर्चसङ्गायत्रियैव ब्रह्मवर्चसमव रुन्धतेऽतिरात्रावभितो
 भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै॥ (३)

असावायुर्गन्धामेव पञ्चचत्वारिंशच्च॥ [१]

यथा वै मनुष्या एव देवा अग्रं आसन्तेऽकामयन्तावर्तिम्पाप्मानं
 दैवीं स॒सदं गच्छेमेति॑ त एतं चतुर्विंशतिरात्रमपश्यन्तमाहरन्तेना
 ततो वै तेऽवर्तिम्पाप्मानं मृत्युमपहृत्य दैवीं स॒सदमगच्छन्
 य एवं विद्वांसश्चतुर्विंशतिरात्रमासतेऽवर्तिमेव पाप्मानमपहृत्य
 श्रियं गच्छन्ति श्रीर्हि मनुष्यस्य (४)

दैवीं स॒सञ्ज्योतिरतिरात्रो भवति॑ सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै
 पृष्ठ्यः षडहो भवति॑ षड्वा ऋतवः संवत्सरस्तम्मासा
 अर्धमासा ऋतवः प्रविश्य दैवीं स॒सदमगच्छन् य एवं
 विद्वांसश्चतुर्विंशतिरात्रमासते॑ संवत्सरमेव प्रविश्य वस्यंसीं
 स॒सदं गच्छन्ति॑ त्रयस्त्रयस्त्रिंशा अवस्ताद्भवन्ति॑ त्रयस्त्रयस्त्रिंशाः
 परस्तात्रयस्त्रिंशैरेवोभयतोऽवर्तिम्पाप्मानमपहृत्य दैवीं
 स॒सदममध्यतः॑ (५)

गच्छन्ति पृष्ठानि हि दैवीं स॒सञ्जामि॑ वा एतत्कुर्वन्ति॑

यत्रयस्त्रयस्त्रिंशः अन्वञ्चो मध्येऽनिरुक्तो भवति तेनाजाम्यूर्ध्वानि
पृष्ठानि भवन्त्यूर्ध्वाश्छन्दोमा उभाभ्यां रूपाभ्यां सुवर्गं लोकं
यन्त्यसत्रं वा एतद्यदछन्दोमं यच्छन्दोमा भवन्ति तेन सत्रं देवता
एव पृष्ठैरव रुन्धते पशूञ्छन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि पशवः (६)

छन्दोमा ओजस्येव वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति त्रयस्त्रयस्त्रिंशः
अवस्ताद्भवन्ति त्रयस्त्रयस्त्रिंशः परस्तान्मध्ये पृष्ठान्युरो वै
त्रयस्त्रिंशः आत्मा पृष्ठान्यात्मन एव तद्यजमानाः शर्म नह्यन्ते-
ऽनात्यै बृहद्रथन्तराभ्यां यन्तीयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव
यन्त्यथो अनयोरेव प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी स्मृती
ताभ्यामेव (७)

सुवर्गं लोकं यन्ति पराञ्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति
ये पराचीनानि पृष्ठान्युपयन्ति प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो
प्रतिष्ठित्या उभयोर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति त्रिवृतोऽधिं त्रिवृतमुप
यन्ति स्तोमानां सम्पत्त्यै प्रभवाय ज्योतिरग्निष्टोमो भवत्ययं
वाव स क्षयोऽस्मादेव तेन क्षयान्न यन्ति चतुर्विंशतिरात्रो भवति
चतुर्विंशतिरर्धमासाः संवत्सरः संवत्सरः सुवर्गो लोकः संवत्सर
एव सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो चतुर्विंशत्यक्षरा गायत्री
गायत्री ब्रह्मवर्चसङ्गायत्रियैव ब्रह्मवर्चसमव रुन्धतेऽतिरात्रावभितौ

भवतो ब्रह्मवर्चसस्य परिगृहीत्यै॥ (८)

मनुष्यस्य मध्यतः पशवस्ताभ्यामेव संवत्सरश्चतुर्विंशतिश्च॥ [२]

ऋक्षा वा इयमलोमकासीत्साकामयतौषधीभिर्वनस्पतिभिः प्रजायेयेति सैतास्त्रिंशत् रात्रीरपश्यत्ततो वा इयमौषधीभिर्वनस्पतिभिः प्राजायत ये प्रजाकामाः पशुकामाः स्युस्त एता आसीरन्मैव जायन्ते प्रजया पशुभिरियं वा अक्षुध्यत्सैतां विराजंमपश्यत्तामात्मन्धि-

वनस्पतीन्प्रजां पशून्तेनावर्धत सा जेमानंम्महिमानंमगच्छद्व्य एवं विद्वांस एता आसते विराजंमेवात्मन्धित्वाऽन्नाद्यमव रुन्धते वर्धन्ते प्रजया पशुभिर्जेमानंम्महिमानं गच्छन्ति ज्योतिरतिरात्रो भवति सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै पृष्ठः षडहो भवति षड्वा ऋतवः षट्पष्ठानि पृष्ठैरेवर्तूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर एव (१०)

प्रति तिष्ठन्ति त्रयस्त्रिंशत्त्रयस्त्रिंशमुप यन्ति यज्ञस्य सन्तत्या अथो प्रजापतिर्वै त्रयस्त्रिंशः प्रजापतिमेवा रभन्ते प्रतिष्ठित्यै त्रिणवो भवति विजित्या एकविंशो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचंमेवात्मन्दधते त्रिवृदग्निष्टुद्ववति पाप्मानमेव तेन निर्दहन्तेऽथो तेजो वै त्रिवृत्तेज एवात्मन्दधते पञ्चदश इन्द्रस्तोमो भवतीन्द्रियमेवाव (११)

रुन्धते सप्तदशो भवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धा अथो प्रैव तेन जायन्त एकविंशो भवति प्रतिष्ठित्या अथो रुचंमेवात्मन्दधते चतुर्विंशो

भवति चतुर्विंशतिरर्धमासाः संवत्सरः संवत्सरः सुवर्गो लोकः
 संवत्सर एव सुवर्गे लोके प्रति तिष्ठन्त्यथो एष वै विषूवान् विषूवन्तो
 भवन्ति य एवं विद्वांस एता आसते चतुर्विंशत्पृष्ठान्युप यन्ति
 संवत्सर एव प्रतिष्ठाय (१२)

देवता अभ्यारोहन्ति त्रयस्त्रिंशत्त्रयस्त्रिंशत्शमुप यन्ति
 त्रयस्त्रिंशद्वै देवता देवतास्वेव प्रति तिष्ठन्ति त्रिणवो भवतीमे वै
 लोकास्त्रिणव एष्वेव लोकेषु प्रति तिष्ठन्ति द्वावेकविंशौ भवतः
 प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन्दधते बृहवः षोडशिनो भवन्ति
 तस्माद्बृहवः प्रजासु वृषाणो यदेते स्तोमा व्यतिषक्ता भवन्ति
 तस्मादियमोषधीभिर्वनस्पतिभिर्व्यतिषक्ता (१३)

व्यतिषज्यन्ते प्रजया पशुभिर्य एवं विद्वांस एता आसते-
 ऽक्लृप्ता वा एते सुवर्गं लोकं यन्त्युच्चावचान् हि स्तोमानुपयन्ति
 यदेत ऊर्ध्वाः क्लृप्ताः स्तोमा भवन्ति क्लृप्ता एव सुवर्गं लोकं
 यन्त्युभयोरेभ्यो लोकयोः कल्पते त्रिंशदेतास्त्रिंशदक्षरा विराडन्नं
 विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धतेऽतिरात्रावभितो भवतोऽन्नाद्यस्य
 परिगृहीत्यै॥ (१४)

आपंधीः संवत्सर एवाव प्रतिष्ठाय व्यतिषक्तेकान्नपञ्चाशच्च॥ [३]

प्रजापतिः सुवर्गं लोकमैतं देवा येनयेन छन्दसानु
 प्रायुञ्जत तेन नाप्नुवन्त एता द्वात्रिंशत्तु रात्रीरपश्यन्
 द्वात्रिंशदक्षरानुष्टुगानुष्टुभः प्रजापतिः स्वेनैव छन्दसा प्रजा-

पतिमास्वाभ्यारुह्य सुवर्गं लोकमायन् य एवं विद्वांस एता
 आसन्ते द्वात्रिंशदेता द्वात्रिंशदक्षरानुष्टुगानुष्टुभः प्रजापतिः
 स्वेनैव छन्दसा प्रजापतिमास्वा श्रियं गच्छन्ति (१५)

श्रीरहि मनुष्यस्य सुवर्गो लोको द्वात्रिंशदेता द्वात्रिंशदक्षरानुष्टु
 वाचमाप्नुवन्ति सर्वे वाचो वदितारो भवन्ति सर्वे हि
 श्रियं गच्छन्ति ज्योतिर्गौरायुरिति त्र्यहा भवन्तीयं वाव
 ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुरिमानेव लोकानभ्यारोहन्त्यभिपूर्वं
 त्र्यहा भवन्त्यभिपूर्वमेव सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति बृहद्रथन्तराभ्यां
 यन्ति (१६)

इयं वाव रथन्तरमसौ बृहदाभ्यामेव यन्त्यथो अनयोरेव
 प्रति तिष्ठन्त्येते वै यज्ञस्याञ्जसायनी सुती ताभ्यामेव सुवर्गं
 लोकं यन्ति पराञ्चो वा एते सुवर्गं लोकमभ्यारोहन्ति ये
 पराचरन्त्यहानुपयन्ति प्रत्यङ्महो भवति प्रत्यवरूढ्या अथो
 प्रतिष्ठित्या उभयोर्लोकयोर्ऋद्धोत्तिष्ठन्ति द्वात्रिंशदेतास्तासां
 यास्त्रिंशत्रिंशदक्षरा विराडन्नं विराड्विराजैवान्नाद्यमव रुन्धते
 ये द्वे अहोरात्रे एव ते उभाभ्यां रूपाभ्यां सुवर्गं लोकं
 यन्त्यतिरात्रावभितो भवतः परिगृहीत्यै॥ (१७)

गच्छन्ति यन्ति त्रिंशदक्षरा द्वाविंशतिश्च॥ [४]

द्वे वाव देवसत्रे द्वादशाहश्चैव त्रयस्त्रिंशदहश्च य एवं

विद्वाँसंस्त्रयस्त्रिंशदहमासंते साक्षादेव देवता अभ्यारोहन्ति
 यथा खलु वै श्रेयान् अभ्यारूढः कामयते तथा करोति
 यद्यवविध्यति पापीयान्भवति यदि नावविध्यति सदृश्य एवं
 विद्वाँसंस्त्रयस्त्रिंशदहमासंते वि पाप्मना भ्रातृव्येणा वर्तन्ते-
 ऽहर्भाजो वा एता देवा अग्र आहरन् (१८)

अहरेकोऽभजताहरेकस्ताभिर्वै ते प्रबाहुगार्धुवन् य एवं
 विद्वाँसंस्त्रयस्त्रिंशदहमासंते सर्व एव प्रबाहुगृध्रुवन्ति सर्वे
 ग्रामणीयं प्राप्नुवन्ति पश्चाहा भवन्ति पश्च वा ऋतवः संवत्सर
 ऋतुष्वेव संवत्सरे प्रति तिष्ठन्त्यथो पश्चाक्षरा पङ्क्तिः पाङ्क्तौ
 यज्ञ यज्ञमेवाव रुन्धते त्रीण्यांश्चिनानि भवन्ति त्रय इमे लोका
 एषु (१९)

एव लोकेषु प्रति तिष्ठन्त्यथो त्रीणि वै यज्ञस्यैन्द्रियाणि
 तान्येवाव रुन्धते विश्वजिद्धवत्यन्नाद्यस्यावरुद्धौ सर्वपृष्ठो भवति
 सर्वस्याभिजित्यै वाग्वै द्वादशाहो यत्पुरस्ताद्द्वादशाहमुपेयुरनांतां
 वाचमुपेयुरुपदासुकैषां वाक्स्यादुपरिष्ठाद्द्वादशाहमुप यन्त्याप्तमेव
 वाचमुप यन्ति तस्मादुपरिष्ठाद्वाचा वदामोऽवान्तरम् (२०)

वै दशरात्रेण प्रजापतिः प्रजा असृजत् यदशरात्रो
 भवति प्रजा एव तद्यजमानाः सृजन्त एताँ ह वा
 उदङ्कः शौल्बायनः सत्रस्यर्द्धिमुवाच यदशरात्रो यदशरात्रो

भवति सत्रस्यर्द्धा अथो यदेव पूर्वेष्वहःसु विलोम क्रियते
 तस्यैवैषा शान्तिर्द्व्यनीका वा एता रात्रयो यजमाना
 विश्वजिह्वसहातिरात्रेण पूर्वाः षोडश सहातिरात्रेणोत्तराः षोडश
 य एवं विद्वांसस्रयस्त्रिंशदहमासंत ऐषां द्व्यनीका प्रजा
 जायतेऽतिरात्रावभितौ भवतः परिगृहीत्यै॥ (२१)

अहरेष्ववान्तरं षोडश सह सप्तदश च॥ [५]

आदित्या अकामयन्त सुवर्गं लोकमियामेति ते
 सुवर्गं लोकं न प्राजानन्त्र सुवर्गं लोकमायन्त एतं
 षट्त्रिंशद्रात्रमपश्यन्तमाहरन्तेनायजन्त ततो वै ते सुवर्गं
 लोकम्प्राजानन्त्रसुवर्गं लोकमायन् य एवं विद्वांसः
 षट्त्रिंशद्रात्रमासते सुवर्गमेव लोकम्प्राजानन्ति सुवर्गं लोकं यन्ति
 ज्योतिरतिरात्रः (२२)

भवति ज्योतिरेव पुरस्ताद्वधते सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै
 षडहा भवन्ति षड्वा ऋतवं ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठन्ति चत्वारो
 भवन्ति चतस्रो दिशो दिक्ष्वेव प्रति तिष्ठन्त्यसत्रं वा एतद्यदच्छन्दोमं
 यच्छन्दोमा भवन्ति तेन सत्रं देवता एव पृष्ठैरव रुन्धते
 पशूच्छन्दोमैरोजो वै वीर्यं पृष्ठानि पशवंश्छन्दोमा ओजस्येव (२३)

वीर्यं पशुषु प्रति तिष्ठन्ति षट्त्रिंशद्रात्रो भवति षट्त्रिंशदक्षरा
 बृहती बारहताः पशवो बृहत्यैव पशूनव रुन्धते बृहती

छन्दसां स्वाराज्यमाश्रुताश्रुवते स्वाराज्यं य एवं विद्वांसः
षट्त्रिंशद्वात्रमासंते सुवर्गमेव लोकं यन्त्यतिरात्रावभितो भवतः
सुवर्गस्य लोकस्य परिगृहीत्यै॥ (२४)

अतिरात्र ओजस्येव षट्त्रिंशच्च॥ [६]

वसिष्ठो हृतपुत्रोऽकामयत विन्देयं प्रजामभि सौदासान्भवेयमिति
स एतमेकस्मान्नपञ्चाशमपश्यत्तमाहरत्तेनायजत ततो वै सोऽविन्दत
प्रजामभि सौदासान्भवद्य एवं विद्वांसं एकस्मान्नपञ्चाशमासंते
विन्दन्ते प्रजामभि भ्रातृव्यान्भवन्ति त्रयस्त्रिवृतोऽग्निष्टोमा भवन्ति
वज्रस्यैव मुखं सः श्यन्ति दशं पञ्चदशा भवन्ति पञ्चदशो
वज्रः (२५)

वज्रमेव भ्रातृव्येभ्यः प्र हरन्ति षोडशिमादशममहर्भवति वज्रं
एव वीर्यं दधति द्वादशं सप्तदशा भवन्त्यत्राद्यस्यावरुद्ध्या अथो
प्रेव तैर्जायन्ते पृष्ठ्यः षडहो भवति षड्वा ऋतवः षट्पृष्ठानि
पृष्ठैरेवतूनन्वारोहन्त्यृतुभिः संवत्सरन्ते संवत्सर एव प्रति तिष्ठन्ति
द्वादशैकविंशा भवन्ति प्रतिष्ठित्या अथो रुचमेवात्मन् (२६)

दधते बहवः षोडशिनो भवन्ति विजित्यै षडांश्चिनानि भवन्ति
षड्वा ऋतवः ऋतुष्वेव प्रति तिष्ठन्त्यूनातिरिक्ता वा एता रात्रय
ऊनास्तद्यदेकस्यै न पञ्चाशदतिरिक्तास्तद्यद्भूयसीरष्टाचत्वारिंशत
ऊनाच्च खलु वा अतिरिक्ताच्च प्रजापतिः प्राजायत ये

प्रजाकामाः पशुकामाः स्युस्त एता आसीरन्त्रैव जायन्ते
 प्रजया पशुभिर्वैराजो वा एष यज्ञो यदेकस्मान्नपञ्चाशो य
 एवं विद्वांसं एकस्मान्नपञ्चाशमासते विराजमेव गच्छन्त्यन्नादा
 भवन्त्यतिरात्रावभितो भवतोऽन्नाद्यस्य परिगृहीत्यै॥ (२७)

वज्रं आत्मन्प्रजया द्वाविंशतिश्च॥ [७]

संवत्सराय दीक्षिष्यमाणा एकाष्टकायां दीक्षेरन्नेषा वै
 संवत्सरस्य पत्नी यदेकाष्टकैतस्यां वा एष एताः रात्रिं वसति
 साक्षादेव संवत्सरमारभ्य दीक्षन्त आर्तं वा एते संवत्सरस्याभि
 दीक्षन्ते य एकाष्टकायां दीक्षन्तेऽन्तनामानावृतू भवतो व्यस्तं वा
 एते संवत्सरस्याभि दीक्षन्ते य एकाष्टकायां दीक्षन्तेऽन्तनामानावृतू
 भवतः फल्गुनीपूर्णमासे दीक्षेरन्मुखं वा एतत् (२८)

संवत्सरस्य यत्फल्गुनीपूर्णमासो मुखत एव संवत्सरमारभ्य
 दीक्षन्ते तस्यैकैव निर्या यथ्साम्मेध्ये विषूवान्थसम्पद्यते
 चित्रापूर्णमासे दीक्षेरन्मुखं वा एतथ्संवत्सरस्य यच्चित्रापूर्णमासो
 मुखत एव संवत्सरमारभ्य दीक्षन्ते तस्य न का चन निर्या भवति
 चतुरहे पुरस्तात्पूर्णमास्यै दीक्षेरन्तेषामेकाष्टकायां क्रयः सम्पद्यते
 तेनैकाष्टकां न छम्बद्गुर्वन्ति तेषाम् (२९)

पूर्वपक्षे सुत्या सम्पद्यते पूर्वपक्षम्मासा अभि सम्पद्यन्ते ते
 पूर्वपक्ष उत्तिष्ठन्ति तानुत्तिष्ठत् ओषधयो वनस्पतयोऽनूत्तिष्ठन्ति

तान्कल्याणी कीर्तिरनूत्तिष्ठत्यराधसुरिमे यजमाना इति तदनु सर्वे
राधुवन्ति॥ (३०)

एतच्छुम्बद्वर्वन्ति तेषाञ्चतुस्त्रिंशच्च॥ [८]

सुवर्गं वा एते लोकं यन्ति ये सत्रमुपयन्त्यभीन्धत
एव दीक्षाभिरात्मानः श्रपयन्त उपसद्भिर्द्वाभ्यां लोमाव
द्यन्ति द्वाभ्यान्त्वचं द्वाभ्यामसृद्वाभ्याम्मांसं द्वाभ्यामस्थि
द्वाभ्याम्मज्जानमात्मदक्षिणं वै सत्रमात्मानमेव दक्षिणां नीत्वा सुवर्गं
लोकं यन्ति शिखामनु प्र वपन्त ऋद्ध्या अथो रघीयांसः सुवर्गं
लोकमयामेति॥ (३१)

सुवर्गम्यञ्चाशत्॥ [९]

ब्रह्मवादिनो वदन्त्यतिरात्रः परमो यज्ञक्रतूनां कस्मात्तमप्रथममुप
यन्तीत्येतद्वा अग्निष्टोममप्रथममुप यन्त्यथोक्थ्यमथ षोडशिनमथातिरात्र
तानालभ्य परिगृह्य सोममेवैतत्पिबन्त आसते ज्योतिष्टोममप्रथममुप
यन्ति ज्योतिष्टोमो वै स्तोमानाम्मुखंमुखत एव स्तोमान्प्र युञ्जते
ते (३२)

सः स्तुता विराजमभि सम्पद्यन्ते द्वे चर्चावति रिच्येते एकया
गौरतिरिक्त एकयायुरूनः सुवर्गो वै लोको ज्योतिरूर्गिराद्भुवर्गमेव
तेन लोकं यन्ति रथन्तरं दिवा भवति रथन्तरं नक्तमित्याहुर्ब्रह्मवादिनः
केन तदजामीति सौभरं तृतीयसवने ब्रह्मसामम्बृहत्तन्मध्यतो

दधति विधृत्यै तेनाजामि॥ (३३)

त एकान्नपञ्चाशच्च॥ [१०]

ज्योतिष्टोमम्प्रथममुप यन्त्यस्मिन्नेव तेन लोके प्रति तिष्ठन्ति
गोष्टोमं द्वितीयमुप यन्त्यन्तरिक्ष एव तेन प्रति तिष्ठन्त्यायुष्टोमं
तृतीयमुप यन्त्यमुष्मिन्नेव तेन लोके प्रति तिष्ठन्तीयं वाव
ज्योतिरन्तरिक्षं गौरसावायुर्यदेतान्स्थतोमानुपयन्त्येष्वेव तल्लोकेषु
सत्रिणः प्रतितिष्ठन्तो यन्ति ते सः स्तुता विराजम् (३४)

अभि सम्पद्यन्ते द्वे चर्चावति रिच्येते एकया गौरतिरिक्त
एकयायुरूनः सुवर्गो वै लोको ज्योतिरूर्ग्विराडूर्जमेवाव रुन्धते ते
न क्षुधार्तिमार्च्छन्त्यक्षौधुका भवन्ति क्षुधसम्बाधा इव हि सत्रिणो-
ऽग्निष्टोमावभितः प्रधी तावुक्थ्या मध्ये नभ्यं तत्तदेतत्परियद्वैवचक्रं
यदेतेन (३५)

षडहेन यन्ति देवचक्रमेव समारोहन्त्यरिष्ट्यै ते
स्वस्ति समंश्रुवते षडहेन यन्ति षड्वा ऋतव ऋतुष्वेव प्रति
तिष्ठन्त्युभयतो ज्योतिषा यन्त्युभयत एव सुवर्गे लोके प्रतितिष्ठन्तो
यन्ति द्वौ षडहौ भवतस्तानि द्वादशाहानि सम्पद्यन्ते द्वादशो वै
पुरुषो द्वे सुक्थ्यौ द्वौ बाहू आत्मा च शिरश्च चत्वार्यङ्गानि स्तनौ
द्वादशौ (३६)

तत्पुरुषमनु पर्यावर्तन्ते त्रयः षडहा भवन्ति तान्यष्टादशाहानि
सम्पद्यन्ते नवान्यानि नवान्यानि नव वै पुरुषे प्राणास्तत्प्राणाननु

पर्यावर्तन्ते चत्वारः षड्हा भवन्ति तानि चतुर्विंशतिरहानि
 सम्पद्यन्ते चतुर्विंशतिरर्धमासाः संवत्सरस्तथ्संवत्सरमनु
 पर्यावर्तन्तेऽप्रतिष्ठितः संवत्सर इति खलु वा आहुर्वर्षीयान्प्रतिष्ठाया
 इत्येतावद्वै संवत्सरस्य ब्राह्मणं यावन्मासो मासिमास्येव
 प्रतितिष्ठन्तो यन्ति॥ (३७)

विराजमेतेन द्वादशावेतावद्वा अष्टौ च॥ [११]

मेषस्त्वा पचतैरवतु लोहितग्रीवश्छागैः शल्मलिर्वृद्धा
 पूर्णो ब्रह्मणा प्लक्षो मेधेन न्यग्रोधश्चमसैरुदुम्बर ऊर्जा गायत्री
 छन्दोभिस्त्रिवृथस्तोमैरवन्तीः स्थावन्तीस्त्वावन्तु प्रियं त्वा प्रियाणां
 वर्षिष्ठमाप्यानां निधीनां त्वा निधिपतिः हवामहे वसो
 मम॥ (३८)

मेषः षट्त्रिंशत्॥ [१२]

कूप्याभ्यः स्वाहा कूल्याभ्यः स्वाहा विक्र्याभ्यः स्वाहा-
 ऽवट्याभ्यः स्वाहा खन्याभ्यः स्वाहा हृद्याभ्यः स्वाहा सूद्याभ्यः
 स्वाहा सरस्याभ्यः स्वाहा वैशन्तीभ्यः स्वाहा पल्वल्याभ्यः स्वाहा
 वर्ष्याभ्यः स्वाहाऽवर्ष्याभ्यः स्वाहा ह्रादुनीभ्यः स्वाहा पृष्वाभ्यः
 स्वाहा स्यन्दमानाभ्यः स्वाहा स्थावराभ्यः स्वाहा नादेयीभ्यः स्वाहा

सैन्धवीभ्यः स्वाहा समुद्रियाभ्यः स्वाहा सर्वाभ्यः स्वाहा॥ (३९)

कूप्याभ्यश्चत्वारिंशत्॥ [१३]

अद्ध्यः स्वाहा वहन्तीभ्यः स्वाहा परिवहन्तीभ्यः स्वाहा समन्तं
वहन्तीभ्यः स्वाहा शीघ्रं वहन्तीभ्यः स्वाहा शीभं वहन्तीभ्यः स्वाहोग्रं
वहन्तीभ्यः स्वाहा भीमं वहन्तीभ्यः स्वाहाऽम्भोभ्यः स्वाहा नभोभ्यः
स्वाहा महोभ्यः स्वाहा सर्वस्मै स्वाहा॥ (४०)

अद्ध्य एकात्रिंशत्॥ [१४]

यो अर्वन्तं जिघांसति तमभ्यमीति वरुणः। पुरो मर्तः पुरः
श्वा। अहं च त्वं च वृत्रहन्सम्बभूव सनिभ्य आ। अरातीवा
चिदद्रिवोऽनु नौ शूर मंसते भद्रा इन्द्रस्य रातयः। अभि क्रत्वैन्द्र
भूरध जमन्न ते विव्यङ्गहिमान् रजांसि। स्वेना हि वृत्रं शवसा
जघन्थ न शत्रुरन्तं विविदद्युधा ते॥ (४१)

विविद्वे च॥ [१५]

नमो राज्ञे नमो वरुणाय नमोऽश्वाय नमः प्रजापतये
नमोऽधिपतयेऽधिपतिरस्यधिपतिं मा कुर्वधिपतिरहं प्रजानां
भूयासम्मां धेहि मयि धेह्युपाकृताय स्वाहाऽऽलब्धाय स्वाहा
हुताय स्वाहा॥ (४२)

नम एकात्रिंशत्॥ [१६]

मयो॒भूर्वातो॑ अ॒भि वा॑तू॒स्त्रा ऊ॒र्ज॑स्वती॒रोष॑धी॒रा रि॑शन्ताम्।
 पी॒व॑स्वती॒र्जीव॑ध॒न्याः पि॒बन्त्व॑व॒साय॑ प॒द्वते॑ रु॒द्र मृ॑डा। याः
 स॒रूपा॒ वि॒रूपा॒ एक॑रूपा॒ यासा॑म॒ग्निरि॑ष्ट्या॒ नामा॑नि॒ वेद॑। या
 अ॒ङ्गिर॑स॒स्तप॑सेह च॒क्रुस्ता॑भ्यः प॒र्जन्य॑ म॒हि श॑र्म यच्छ। या
 दे॒वेषु॑ त॒नुव॑मैर॒यन्त॑ यासा॒ः सोमो॑ वि॒श्वा रू॒पाणि॑ वेद॑। ता
 अ॒स्मभ्य॑म्पय॑सा॒ पि॒न्व॑मानाः प्र॒जाव॑तीरिन्द्र (४३)

गो॒ष्ठे रि॑रीहि। प्र॒जाप॑तिर्म॒ह्यमे॑ता ररा॑णो वि॒श्वैर्दे॑वैः पि॒तृभिः
 संवि॑दानः। शि॒वाः स॒तीरु॑प॒ नो गो॑ष्ठमाक॒स्तासा॑ व॒यं प्र॑जया॒ सः
 संदे॑म। इ॒ह धृ॑तिः स्वाहे॒ह वि॑धृतिः स्वाहे॒ह रन्तिः॑ स्वाहे॒ह र॑मतिः
 स्वाहा॑ म॒हीमू॒ षु सु॒त्रामा॑णम्॥ (४४)

इन्द्राष्टात्रिंशच्च॥

[१७]

कि॒ः स्वि॑दासीत्पूर्वचि॑त्तिः॒ कि॒ः स्वि॑दासीद्बृ॒हद्वयः॑।
 कि॒ः स्वि॑दासीत्पि॒शङ्गि॑ला॒ कि॒ः स्वि॑दासीत्पि॒लिप्पि॑ला।
 द्यौरा॑सीत्पूर्वचि॑त्तिर॒श्व आ॑सीद्बृ॒हद्वयः॑। रा॒त्रिरा॑सीत्पि॒शङ्गि॑ला॒ वि॒रासी॑त्पि
 कः स्वि॑देका॒की च॑रति॒ क उ॑ स्वि॒ज्जाय॑ते पुनः॑। कि॒ः स्वि॑द्धि॒मस्य॑
 भेष॑जं कि॒ः स्वि॑दा॒वप॑न॒म्मह॑त्। सूर्य॑ एका॒की च॑रति (४५)

च॒न्द्रमा॑ जायते पुनः॑। अ॒ग्निर्हि॒मस्य॑ भेष॑जं भू॒मिरा॑वप॑न॒म्मह॑त्।
 पृ॒च्छामि॑ त्वा॒ पर॑म॒न्तं पृ॒थिव्याः॑ पृ॒च्छामि॑ त्वा॒ भुव॑नस्य॒ नाभि॑म्।
 पृ॒च्छामि॑ त्वा॒ वृ॒ष्णो अ॒श्वस्य॑ रेतः॒ पृ॒च्छामि॑ वा॒चः प॑र॒मं

व्योम। वेदिमाहुः परमन्तं पृथिव्या यज्ञमाहुर्भुवनस्य नाभिम्।
सोममाहुर्वृष्णो अश्वस्य रेतो ब्रह्मैव वाचः परमं व्योम॥ (४६)

सूर्य एकाकी चरति षट्त्वारिंशच्च॥ [१८]

अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मां नयति कश्चन। ससस्त्यंश्वकः।
सुभगे काम्पीलवासिनि सुवर्गे लोके सं प्रोर्ण्वाथाम्। आहमंजानि
गर्भधमा त्वमंजासि गर्भधम्। तौ सह चतुरः पदः सम्प्र सारयावहै।
वृषा वा९ रेतोधा रेतो दधातूथ्सक्थ्योर्गृदं धैह्यञ्जिमुदञ्जिमन्वज। यः
स्त्रीणां जीवभोजनो य आसाम् (४७)

बिलधावनः। प्रियः स्त्रीणामपीच्यः। य आसां कृष्णे लक्ष्मणि
सर्दिगृदिम्परावधीत्। अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मां यमति कश्चन।
ससस्त्यंश्वकः। ऊर्ध्वामेनामुच्छ्रयताद्वेणुभारं गिराविवा। अथास्या
मध्यमेधता९ शीते वाते पुनन्निवा। अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मां
यमति कश्चन। ससस्त्यंश्वकः। यद्धरिणी यवमत्ति न (४८)

पुष्टम्पशु मन्यते। शूद्रा यदर्यजारा न पोषाय धनायति।
अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मां यमति कश्चन। ससस्त्यंश्वकः।
इयं यका शकुन्तिकाहलमिति सर्पति। आहतं गभे पसो नि
जल्गुलीति धाणिका। अम्बे अम्बाल्यम्बिके न मां यमति कश्चन।
ससस्त्यंश्वकः। माता च ते पिता च तेऽग्रं वृक्षस्य रोहतः। (४९)

प्र सुलामीति ते पिता गभे मुष्टिमंत९सयत्। दधिक्राव्णो

अकारिषं जिष्णोरश्वस्य वाजिनः। सुरभि नो मुखां करत्प्र ण
 आयूँषि तारिषत्। आपो हि ष्ठा मयोभुवस्ता न ऊर्जे दधातन।
 महे रणाय चक्षसे। यो वः शिवतमो रसस्तस्य भाजयतेह नः।
 उशतीरिव मातरः। तस्मा अरं गमाम वो यस्य क्षयाय जिन्वथ।
 आपो जनयथा च नः॥ (५०)

आसामत्ति न रोहतो जिन्वथ चत्वारि च॥ [१९]

भूर्भुवः सुवर्वसवस्त्वाञ्जन्तु गायत्रेण छन्दसा रुद्रास्त्वाञ्जन्तु
 त्रैष्टुभेन छन्दसादित्यास्त्वाञ्जन्तु जागतेन छन्दसा यद्वातो अपो
 अगमदिन्द्रस्य तनुवं प्रियाम्। एतः स्तोतरेतेन पथा पुनरश्वमा
 वर्तयासि नः। लाजी (३) ज्छाची (३) न यशो ममा (४)म्। यव्यायै
 गुव्याया एतद्देवा अन्नमत्तैतदन्नमद्धि प्रजापते। युञ्जन्ति ब्रध्नमरुषं
 चरन्तं परि तस्थुषः। रोचन्ते रोचना दिवि। युञ्जन्त्यस्य काम्या हरी
 विपक्षसा रथे। शोणा धृष्णू नृवाहसा। केतुं कृण्वन्नकेतवे पेशो मर्या
 अपेशसे। समुषद्विरजायथाः॥ (५१)

ब्रध्नं पञ्चविंशतिश्च॥ [२०]

प्राणाय स्वाहा व्यानाय स्वाहाऽपानाय स्वाहा स्नावभ्यः स्वाहा
 सन्तानेभ्यः स्वाहा परिसन्तानेभ्यः स्वाहा पर्वभ्यः स्वाहा सन्धानेभ्यः
 स्वाहा शरीरेभ्यः स्वाहा यज्ञाय स्वाहा दक्षिणाभ्यः स्वाहा सुवर्गाय

स्वाहा॑ लो॒काय॒ स्वाहा॒ सर्व॑स्मै॒ स्वाहा॑॥ (५२)

प्रा॒णाया॒ष्टाविं॑शतिः॥ [२१]

सि॒ताय॒ स्वाहा॑ऽसि॒ताय॒ स्वाहा॑ऽभिहि॑ताय॒ स्वाहा॑ऽन॑भिहिताय॒
स्वाहा॑ यु॒क्ताय॒ स्वाहा॑ऽयु॒क्ताय॒ स्वाहा॑ सु॒यु॒क्ताय॒ स्वाहा॑द्यु॒क्ताय॒
स्वाहा॑ विमु॒क्ताय॒ स्वाहा॑ प्रमु॒क्ताय॒ स्वाहा॑ व॒श्वंते॒ स्वाहा॑ परि॒व॒श्वंते॒
स्वाहा॑ सं॒व॒श्वंते॒ स्वाहा॑ऽनु॒व॒श्वंते॒ स्वाहा॑द्व॒श्वंते॒ स्वाहा॑ य॒ते स्वाहा॑
धा॒व॑ते॒ स्वाहा॑ तिष्ठ॑ते॒ स्वाहा॑ सर्व॑स्मै॒ स्वाहा॑॥ (५३)

सि॒ताया॒ष्टात्रिं॑शत्॥ [२२]

बृ॒ह॒स्पतिः॑ श्रद्ध॒था॒ वा ऋ॒क्षा वै प्र॒जाप॑तिर्ये॒नये॑न् द्वे वाव॑ दे॒वस॒त्रे आ॑दित्या अ॒काम॑यन्त सु॒वर्गं
वसि॑ष्ठः संव॒त्स॒राय॑ सु॒वर्गं ये स॒त्रम्ब्र॑ह्मवा॒दिनो॑ऽतिरा॒त्रो ज्योति॑ष्ठोमं मे॒षः क॒प्याभ्यो॑ऽज्यो यो नमो॑ मयो॒भूः
किं॑ स्वि॒दम्बे॒ भूः प्रा॒णाय॑ सि॒ताय॒ द्वाविं॑शतिः॥ [२३]

[बृ॒ह॒स्पतिः॑ प्रति॑तिष्ठन्ति॒ वै द॑शरा॒त्रेण॑ सु॒वर्गं यो अ॑र्वन्तं भू॒स्त्रिप्र॑ञ्चाशत्॥ 53॥ बृ॒ह॒स्पतिः॑ सर्व॑स्मै
स्वाहा॑॥]

॥पञ्चमः प्रश्नः॥

॥तैत्तिरीयसंहितायां सप्तमकाण्डे पञ्चमः प्रश्नः॥

गा॒वो वा ए॒तत्स॒त्रमा॑सताशृ॒ङ्गाः सु॒तीः शृ॒ङ्गाणि॑ नो
जाय॑न्ता॒ इति॑ का॒मेन॑ तासां॒ दश॑ मा॒सा निष॑ण्णा॒ आस॑न्नथ॒

शृङ्गाण्यजायन्त ता उदतिष्ठन्नराध्स्मेत्यथ यासां नाजायन्त ताः
संवत्सरमाप्सोदतिष्ठन्नराध्स्मेति यासां चाजायन्त यासां च न ता
उभयीरुदतिष्ठन्नराध्स्मेति गोसत्रं वै (१)

संवत्सरो य एवं विद्वांसः संवत्सरमुपयन्त्यध्रुवन्त्येव
तस्मात्तूपरा वार्षिकौ मासौ पत्वा चरति सत्राभिजितुं ह्यस्यै
तस्मात्संवत्सरसदो यत्किं च गृहे क्रियते तदात्मवरुद्धमभिजितं
क्रियते समुद्रं वा एते प्र प्लवन्ते ये संवत्सरमुपयन्ति यो वै
समुद्रस्य पारं न पश्यति न वै स तत् उदति संवत्सरः (२)

वै समुद्रस्तस्यैतत्पारं यदतिरात्रौ य एवं विद्वांसः
संवत्सरमुपयन्त्यनार्ता एवोदचं गच्छन्तीयं वै पूर्वोऽतिरात्रोऽ-
सावुत्तरो मनः पूर्वो वागुत्तरः प्राणः पूर्वोऽपान उत्तरः प्ररोधनम्पूर्व
उदयनमुत्तरो ज्योतिष्ठोमो वैश्वानरोऽतिरात्रो भवति ज्योतिरेव
पुरस्ताद्वधते सुवर्गस्य लोकस्यानुख्यात्यै चतुर्विंशः प्रायणीयो
भवति चतुर्विंशतिरर्धमासाः (३)

संवत्सरः प्रयन्त एव संवत्सरे प्रति तिष्ठन्ति तस्य त्रीणि
च शतानि षष्टिश्च स्तोत्रीयास्तावतीः संवत्सरस्य रात्रय उभे
एव संवत्सरस्य रूपे आप्नुवन्ति ते सङ्स्थित्या अरिष्ट्या
उत्तरैरहोभिश्चरन्ति षडहा भवन्ति षड्वा ऋतवः संवत्सर ऋतुष्वेव
संवत्सरे प्रति तिष्ठन्ति गौश्चायुश्च मध्यतः स्तोमौ भवतः

संवत्सरस्यैव तन्मिथुनम्मध्यतः (४)

दधति प्रजननाय ज्योतिरभितो भवति विमोचनमेव
तच्छन्दांस्येव तद्विमोकं यन्त्यथो उभयतो ज्योतिषैव षडहेन
सुवर्गं लोकं यन्ति ब्रह्मवादिनो वदन्त्यासते केन यन्तीति
देवयानेन पथेति ब्रूयाच्छन्दांसि वै देवयानः पन्था गायत्री
त्रिष्टुब्जगती ज्योतिर्वै गायत्री गौस्त्रिष्टुगायुर्जगती यदेते स्तोमा
भवन्ति देवयानेनैव (५)

तत्पथा यन्ति समानः सामं भवति देवल्लोको वै सामं
देवल्लोकादेव न यन्त्यन्या अन्या ऋचो भवन्ति मनुष्यलोको वा
ऋचो मनुष्यलोकादेवान्यमन्यं देवल्लोकमभ्यारोहन्तो यन्त्यभिवर्तो
ब्रह्मसामं भवति सुवर्गस्य लोकस्याभिवृत्त्या अभिजिद्भवति
सुवर्गस्य लोकस्याभिजित्यै विश्वजिद्भवति विश्वस्य जित्यै
मासिमांसि पृष्ठान्युप यन्ति मासिमांस्यतिग्राह्या गृह्यन्ते
मासिमांस्येव वीर्यं दधति मासां प्रतिष्ठित्या उपरिष्ठान्मासां
पृष्ठान्युप यन्ति तस्मादुपरिष्ठादोषधयः फलं गृह्णन्ति॥ (६)

गोसूत्रं वा एति संवत्सरोऽर्धमासा मिथुनम्मध्यतो देवयानेनैव वीर्यत्रयोदश च॥ [१]

गावो वा एतत्सूत्रमासताशृङ्गाः सतीः शृङ्गाणि सिषासन्तीस्तासां
दश मासा निषण्णा आसन्नथ शृङ्गाण्यजायन्त ता अब्रुवन्नराध्मोत्तिष्ठा
तं काममरुध्महि येन कामेन न्यषदामेति तासामु त्वा

अब्रुवन्नर्धा वा यावतीर्वासांमहा एवेमौ द्वादशौ मासौ संवत्सरः
सम्पाद्योत्तिष्ठामेति तासाम् (७)

द्वादशे मासि शृङ्गाणि प्रावर्तन्त श्रद्धया वाश्रद्धया वा ता
इमा यास्तूपरा उभय्यो वाव ता आर्ध्वन् याश्च शृङ्गाण्यसन्वन्
याश्चोर्जमवारुन्धतर्धोति दशसु मासूत्तिष्ठन्नृधोति द्वादशसु य एवं
वेद पदेन खलु वा एते यन्ति विन्दति खलु वै पदेन यन्तद्वा
एतदृद्धमयनन्तस्मादेतद्गोसनि॥ (८)

तिष्ठामेति तासान्तस्माद्दे च॥ [२]

प्रथमे मासि पृष्ठान्युप यन्ति मध्यम उप यन्त्युत्तम उप
यन्ति तदाहुर्या वै त्रिरेकस्याहं उपसीदन्ति दहं वै सापराभ्यां
दोहाभ्यां दुहेऽथ कुतः सा धोक्ष्यते यां द्वादश कृत्व उपसीदन्तीति
संवत्सरः सम्पाद्योत्तिष्ठे मासि सकृत्पृष्ठान्युपैयुस्तद्यजमाना यज्ञं
पशूनव रुन्धते समुद्रं वै (९)

एतेऽनवारमपारम्प्र प्लवन्ते ये संवत्सरमुपयन्ति यद्वहद्रथन्तरे
अन्वर्जैर्युथ मध्ये समुद्रस्य प्लवमन्वर्जैर्युस्तादृक्तदनुत्सर्गम्बहद्रथन्तरे
प्रतिष्ठां गच्छन्ति सर्वेभ्यो वै कामेभ्यः सन्धिर्दुहे तद्यजमानाः
सर्वान्कामानव रुन्धते॥ (१०)

समुद्रं वै चतुस्त्रिंशच्च॥ [३]

स॒मा॒न्यं ऋ॒चो भव॑न्ति म॒नुष्य॑लो॒को वा ऋ॒चो म॒नुष्य॑लो॒कादे॒व
न य॑न्त्य॒न्यद॑न्य॒त्सामं॑ भव॑ति दे॒वलो॒को वै सा॑मं दे॒वलो॒कादे॒वान्य॑म॒न्यम॑
य॒न्ति ज॑ग॒तीम॒ग्र उ॒प य॑न्ति ज॑ग॒तीं वै छ॑न्दा॒ंसि
प्र॒त्यव॑रोह॒न्त्याग्र॑य॒णं ग्र॑हा बृ॒हत्पृ॑ष्ठानि त्रयस्त्रिं॒शं स्तो॒मास्त॑स्मा॒ज्यार॑
कनी॑यान्प्र॒त्यव॑रोह॒ति वैश्व॑कर्म॒णो गृ॑ह्यते वि॒श्वान्ये॑व तेन॒ कर्मा॑णि
यज॑माना॒ अव॑ रुन्ध॒त आ॒दित्यः॑ (११)

गृ॒ह्यत॒ इयं॑ वा अ॒दि॒तिर॒स्यामे॒व प्र॒ति ति॑ष्ठन्त्य॒न्यो॒न्यो गृ॑ह्येते
मि॒थुन॒त्वाय॑ प्र॒जात्या॑ अ॒वान्तरं॑ वै द॒शरा॒त्रेण॑ प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा
अ॒सृज॑त॒ यद्व॑शरा॒त्रो भ॑व॒ति प्र॒जा ए॒व तद्व॑ज॒मानाः॑ सृज॑न्त ए॒तां
ह॒ वा उ॒दङ्कः॑ शौ॒ल्बाय॑नः स॒त्रस्य॑र्द्धिमु॒वाच॑ यद्व॑शरा॒त्रो यद्व॑शरा॒त्रो
भ॑व॒ति स॒त्रस्य॑र्द्धा॒ अथो॑ यदे॒व पूर्वे॑ष्वहः॒सु वि॒लोम॑ क्रि॒यते॒ तस्यै॒वैषा॑
शा॒न्तिः॥ (१२)

आ॒दि॒त्यस्त॑स्यै॒व द्वे च॑॥ [४]

यदि॒ सोमौ॑ स॒सु॒तौ स्या॑ता॒म्मह॑ति रा॒त्रि॒यै प्रा॑तरनु॒वाक॑मु॒पाकु॑र्या॒त्
वाच॑म्पूर्वो॒ दे॒वताः॑ पूर्॒वश्छ॑न्दा॒ंसि वृ॑ङ्क्ते वृष॑ण्वतीं प्र॒तिप॑दं
कुर्या॑त्प्रा॒तःस॒वना॑दे॒वैषा॑मिन्द्रं वृ॑ङ्क्तेऽथो॒ खल्वा॑हुः स॒वन॑मु॒खेस॑वनमु॒खे
का॒र्येति॑ स॒वन॑मु॒खात्स॑वनमु॒खादे॒वैषा॑मिन्द्रं वृ॑ङ्क्ते सं॒वेशा॑योप॒वेशा॑य
गा॒य॒त्रि॒यास्त्रि॑ष्टु॒भो ज॑ग॒त्या अनु॑ष्टु॒भः प॑ङ्क्त्या अ॒भिभू॑त्यै स्वाहा
छ॑न्दा॒ंसि वै सं॒वेश॑ उ॒पवे॑शश्छ॑न्दा॒भिरे॒वैषा॑म् (१३)

छन्दांसि वृद्धे सजनीयः शस्यं विह्व्यः शस्यमगस्त्यस्य
 कयाशुभीयः शस्यमेतावद्वा अस्ति यावदेतद्यावदेवास्ति तदेषां
 वृद्धे यदि प्रातःसवने कलशो दीर्येत वैष्णवीषु शिपिविष्टवतीषु
 स्तुवीरन् यद्वै यज्ञस्यातिरिच्यते विष्णुं तच्छिपिविष्टमभ्यति
 रिच्यते तद्विष्णुः शिविपिष्टोऽतिरिक्त एवातिरिक्तं दधात्यथो
 अतिरिक्तेनैवातिरिक्तमाप्त्वाव रुन्धते यदि मध्यन्दिने दीर्येत
 वषट्कारनिधनः सामं कुर्युर्वषट्कारो वै यज्ञस्य प्रतिष्ठा
 प्रतिष्ठामेवैनद्रमयन्ति यदि तृतीयसवन एतदेव॥ (१४)

छन्दोभिरेवैषामवैकान्रविः शतिश्रं॥

[५]

षडहैर्मासांश्चसम्पाद्याहुरुत्सृजन्ति षडहैर्हि मासांश्चसम्पश्यन्त्य
 मासांश्चसम्पश्यन्त्यमावास्याया मासांश्चसम्पाद्याहुरुत्सृजन्त्यमावास्याया
 हि मासांश्चसम्पश्यन्ति पौर्णमास्या मासांश्चसम्पाद्याहुरुत्सृजन्ति
 पौर्णमास्या हि मासांश्चसम्पश्यन्ति यो वै पूर्ण आसिञ्चति परा स
 सिञ्चति यः पूर्णादुदचति (१५)

प्राणमस्मिन्स दधाति यत्पौर्णमास्या मासांश्चसम्पाद्याहुरुत्सृजन्ति
 संवत्सरायैव तत्प्राणं दधति तदनु सत्रिणः प्राणन्ति
 यदहर्नोत्सृजेयुर्यथा दतिरुपनद्धो विपतत्येवः संवत्सरो वि
 पतेदार्तिमार्च्छेयुर्यत्पौर्णमास्या मासांश्चसम्पाद्याहुरुत्सृजन्ति
 संवत्सरायैव तदुदानं दधति तदनु सत्रिण उत (१६)

अ॒न॒न्ति॒ ना॒र्ति॒मा॒र्च्छ॒न्ति॒ पूर्ण॑मा॒से वै दे॒वाना॑ः सु॒तो
 यत्पौ॑र्ण॒मा॒स्या मा॒सा॑न्त्स॒म्पा॒द्याह॑रु॒थ्सृ॒जन्ति॑ दे॒वाना॑मे॒व तद्य॒ज्ञेन॑
 य॒ज्ञम्प्र॒त्यव॑रोहन्ति॒ वि वा ए॒तद्य॒ज्ञं छि॑न्दन्ति॒ यत्प॑ण्ड॒हस॑न्ततः
 सन्त॑मथाह॑रु॒थ्सृ॒जन्ति॑ प्रा॒जाप॒त्यम्प॒शुमा॑ल॒भन्ते प्र॒जाप॑तिः
 सर्वा॑ दे॒वता॑ दे॒वता॑भिरे॒व य॒ज्ञः सं त॑न्वन्ति॒ यन्ति॒ वा ए॒ते
 स॒व॒नाद्येऽहः॑ (१७)

उ॒थ्सृ॒जन्ति॑ तु॒रीयं॑ खलु॒ वा ए॒तत्स॑व॒नं य॒त्सा॑न्ना॒य्यं
 य॒त्सा॑न्ना॒य्यम्भ॑वति॒ तेनै॒व स॒व॒नान्न॑ यन्ति॒ समु॑प॒हूय॑ भक्षयन्त्ये॒तत्सो॑म॒र्ष
 ह्ये॒तर॑हि॒ यथा॑यत॒नं वा ए॒तेषा॑ः स॒व॒नभा॒जो दे॒वता॑ गच्छन्ति॒
 येऽह॑रु॒थ्सृ॒जन्त्य॑नु॒स॒व॒नं पु॑रो॒डाशा॑न्निर्व॒पन्ति॒ यथा॑यत॒नादे॒व
 स॒व॒नभा॒जो दे॒वता॑ अ॒व रु॒न्धते॑ऽष्टा॒कपा॒लान्प्रा॑तःस॒व॒न ए॒का॒
 द॒शक॑पा॒ला॒न्मा॒ध्य॒न्दि॒ने स॒व॒ने द्वा॒द॒शक॑पा॒लाः स्तृ॒तीय॑स॒व॒ने
 छ॒न्दाः॑स्ये॒वात्वा॑व रु॒न्धते॑ वै॒श्वदे॒वं च॒रुं तृ॒तीय॑स॒व॒ने निर्व॑पन्ति
 वै॒श्वदे॒वं वै तृ॒तीय॑स॒व॒नन्ते॒नैव तृ॒तीय॑स॒व॒नान्न॑ यन्ति॥ (१८)

उद॒च॒त्यु॒द्येऽह॑रा॒त्वा प॑ञ्चद॒श च॑॥ [६]

उ॒थ्सृ॒ज्या (३) त्रो॒थ्सृ॒ज्या (३) मि॒तिं मी॒मा॑सन्ते
 ब्र॒ह्म॒वा॒दि॒न॒स्तद्वा॑हुरु॒थ्सृ॒ज्यमे॒वेत्य॑मा॒वास्या॑यां च पौ॒र्ण॒मा॒स्यां
 चो॒थ्सृ॒ज्यमि॒त्याहु॑रेते हि य॒ज्ञं व॑ह॒त इति॑ ते त्वा॒व नो॒थ्सृ॒ज्ये
 इ॒त्याहु॑र्ये अ॒वा॒न्तरं॑ य॒ज्ञम्भे॒जाते॑ इति॒ या प्र॑थ॒मा व्य॑ष्टका॒

तस्यामुत्सृज्यमित्याहुरेष वै मासो विशर इति नादिष्टम् (१९)

उत्सृजेयुर्यदादिष्टमुत्सृजेयुर्यादृशे पुनः पर्याप्तावे मध्ये
षडहस्यं सम्पद्येत षडहैर्मासान्त्सम्पाद्य यत्सप्तममह-
स्तस्मिन्नुत्सृज्येयुस्तदग्नये वसुमते पुरोडाशमष्टाकपालं
निर्वपेयुरैन्द्रं दधीन्द्राय मरुत्वते पुरोडाशमेकादशकपालं
वैश्वदेवं द्वादशकपालमग्नेर्वै वसुमतः प्रातःसवनं यदग्नये वसुमते
पुरोडाशमष्टाकपालं निर्वपन्ति देवतामेव तद्वाग्निनीं कुर्वन्ति (२०)

सवनमष्टाभिरुपं यन्ति यदैन्द्रं दधि भवतीन्द्रमेव तद्वाग्धेयान्न
च्यावयन्तीन्द्रस्य वै मरुत्वतो माध्यदिनं सवनं यदिन्द्राय मरुत्वते
पुरोडाशमेकादशकपालं निर्वपन्ति देवतामेव तद्वाग्निनीं कुर्वन्ति
सवनमेकादशभिरुपं यन्ति विश्वेषां वै देवानामृभुमतां तृतीयसवनं
यद्वैश्वदेवं द्वादशकपालं निर्वपन्ति देवता एव तद्वाग्निनीः कुर्वन्ति
सवनं द्वादशभिः (२१)

उपं यन्ति प्राजापत्यम्पशुमा लभन्ते यज्ञो वै प्रजा-
पतिर्यज्ञस्याननुसर्गायाभिवर्त इतः षण्मासो ब्रह्मसामं भवति
ब्रह्म वा अभिवर्तो ब्रह्मणैव तत्सुवर्गं लोकमभिवर्तयन्तो यन्ति
प्रतिकूलमिव हीतः सुवर्गो लोक इन्द्रं क्रतुं न आ भर
पिता पुत्रेभ्यो यथा। शिक्षां नो अस्मिन्पुरुहूतं यामनि जीवा
ज्योतिरशीमहीत्यमुत आयताः षण्मासो ब्रह्मसामम्भवत्ययं वै

लो॒को ज्योतिः॑ प्र॒जा ज्योति॑रिममे॒व तल्लो॒कम्पश्य॑न्तोऽभि॒वद॑न्त॒
आ य॑न्ति॥ (२२)

नादिष्टकुर्वन्ति द्वादशभिरिति वि०शतिश्च॥ [७]

दे॒वानां॑ वा अन्तं॑ ज॒ग्मुषा॑मिन्द्रि॒यं वी॒र्य॑मपा॑क्राम॒त्तत्क्रो॑शेनावा॑
रुन्ध॑त॒ तत्क्रो॑शस्य॒ क्रोश॑त्वं यत्क्रो॑शेन॒ चात्वा॑ल॒स्यान्ते॑ स्तु॒वन्ति॑
य॒ज्ञस्यै॑वान्तं॑ ग॒त्वेन्द्रि॑यं वी॒र्य॑मव॑ रुन्धते स॒त्रस्य॑र्द्धा॒हव॑नीय॒स्यान्ते॑
स्तु॒वन्त्यग्नि॑मे॒वोप॑द्र॒ष्टारं॑ कृ॒त्वर्द्धि॑मुप॑ यन्ति प्र॒जाप॑तेर॒हृद॑येन
हवि॑र्धानेऽन्तः॑ स्तु॒वन्ति॑ प्रे॒माण॑मे॒वास्य॑ गच्छ॑न्ति श्लो॒केन॑
पु॒रस्ता॑त्सद॑सः (२३)

स्तु॒वन्त्यनु॑श्लोकेन प॒श्चाद्य॒ज्ञस्यै॑वान्तं॑ ग॒त्वा श्लो॑क॒भाजो॑
भव॑न्ति न॒वभि॑र॒ध्वर्यु॑रु॒द्राय॑ति॒ नव॑ वै पु॒रुषे॑ प्रा॒णाः प्रा॒णाने॒व
यज॑मानेषु दधाति॒ सर्वा॑ ऐन्द्रि॒यो भव॑न्ति प्रा॒णेष्वे॒वेन्द्रि॑यं
द॒धत्य॑प्रति॒हृता॑भि॒रुद्रा॑यति॒ तस्मा॑त्पु॒रुषः॑ सर्वा॑ण्य॒न्यानि॑ शी॒र्ष्णो-
ऽङ्गानि॑ प्रत्य॑चति॒ शिरं॑ ए॒व न प॑ञ्चद॒शं र॑थन्त॒रम्भ॑वतीन्द्रि॒यमे॒वाव॑
रुन्ध॑ते सप्त॑दशम् (२४)

बृ॒हद॒न्नाद्य॑स्याव॒रुद्धा॑ अथो॒ प्रैव॑ तेन॑ जायन्त॒ एकवि॑ंशम्भ॒द्रं
द्वि॒पदा॑सु॒ प्रति॑ष्ठित्यै॒ पत्न्य॑ उप॑ गायन्ति मिथु॒नत्वाय॑ प्रजा॒त्यै
प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृज॒त सौऽका॑मय॒तासा॑म॒हं रा॒ज्यं परी॑यामि॒ति
तासा॑ं रा॒जने॑नै॒व रा॒ज्यं पर्यै॑त्तद्रा॒ज॒नस्य॑ रा॒ज॒नत्वं यद्रा॑ज॒नम्भ॑वति

प्र॒जाना॑मे॒व तद्य॑ज॒माना रा॒ज्यं परि॑ यन्ति पञ्चवि॒ंशं भ॑वति
प्र॒जाप॑तेः (२५)

आ॒प्त्यै प॒ञ्चभि॑स्तिष्ठन्तः स्तुवन्ति दे॒वलोक॑मे॒वाभि ज॑यन्ति
प॒ञ्चभि॑रासी॒ना मनु॑ष्यलो॒कमे॒वाभि ज॑यन्ति द॒श स॑म्पद्यन्ते द॒शाक्ष॑रा
वि॒राडन्न॑ वि॒राजै॑वान्नाद्य॒मव॑ रुन्धते पञ्च॒धा वि॑निषद्य॑ स्तुवन्ति पञ्च
दि॒शो दि॒क्ष्वैव प्र॑ति तिष्ठन्त्येकै॒कया॑स्तु॒तया सु॑मायन्ति दि॒ग्भ्य
ए॒वान्नाद्य॑ स॒म्भर॑न्ति ताभि॑रु॒द्गातो॑द्गायति दि॒ग्भ्य ए॒वान्नाद्य॑म् (२६)

स॒म्भृत्य॑ तेज॑ आ॒त्मन्द॑धते तस्मा॒देकः प्रा॑णः सर्वा॒ण्यङ्गान्य॑वत्यथो
यथा॑ सु॒पर्ण उ॑त्पतिष्य॒ञ्छिर॑ उत्त॒मं कुरु॑त ए॒वमे॒व तद्य॑ज॒मानाः
प्र॒जाना॑मुत्त॒मा भ॑वन्त्यास॒न्दीमु॑द्गा॒ता रो॑हति॒ साम्रा॑ज्यमे॒व ग॑च्छन्ति
प्ले॒ङ्ग होता॑ नाक॑स्यै॒व पृ॒ष्ठ रो॑हन्ति कूर्चा॑व॒ध्वर्युर्ब्र॑ध्नस्यै॒व वि॒ष्टपं
ग॑च्छन्त्ये॒ताव॑न्तो॒ वै दे॒वलोक॑ास्तेष्वे॒व यथा॑पूर्व॒ प्रति॑ तिष्ठन्त्यथो
आ॒क्रम॑णमे॒व तथ्सेतुं॑ यज॑मानाः कुर्वते सु॒वर्ग॑स्य॒ लोक॑स्य॒
सम॑ष्ट्यै॥ (२७)

सदसः सप्तदशं प्रजापतेर्गायति दिग्भ्य एवान्नाद्यं प्रत्येकांशं च॥ [८]

अ॒र्क्येण॑ वै स॒हस्र॑शः प्र॒जाप॑तिः प्र॒जा अ॑सृजत् ताभ्य॒
इला॑न्दे॒नेरां लू॒ताम॑वा॒रुन्ध॑ यद॒र्क्यम्भ॑वति प्र॒जा ए॒व तद्य॑ज॒मानाः
सृ॒जन्त॒ इला॑न्दम्भवति प्र॒जाभ्य॑ ए॒व सृ॒ष्टाभ्य॑ इरां लू॒ताम॑व॒ रुन्धते॑
तस्मा॒द्या स॒मा स॒त्र स॒मृद्धं॑ क्षो॒धुका॑स्ता स॒मा प्र॒जा

इष॑ः ह्या॑सा॒मूर्ज॑मा॒दद॑ते॒ या॑ः समा॑ व्य॒द्धम॑क्षौ॒धुका॒स्ता॑ः समा॑
प्रजाः (२८)

न ह्या॑सा॒मिष॑मूर्ज॑मा॒दद॑त उत्क्रो॒दं कु॑र्वते॒ यथा॑ ब॒न्धान्मु॑चा॒ना
उत्क्रो॒दं कु॑र्वत॒ एव॑मे॒व तद्य॑ज॒माना॑ देव॒बन्धा॑न्मु॑चा॒ना
उत्क्रो॒दं कु॑र्वत॒ इष॑मूर्ज॑मा॒त्मन्द॑धा॒ना वा॒णः श॑तत॑न्तुर्भवति
श॒तायुः॑ पु॒रुषः॑ श॒तेन्द्रि॑य॒ आयु॑ष्ये॒वेन्द्रि॑ये॒ प्रति॑ तिष्ठ॒न्त्याजि॑
धा॒वन्त्यन॑भिजितस्या॒भिजित्यै॑ दु॒न्दुभी॑न्त्स॒माघ्न॑न्ति पर॒मा वा ए॒षा
वा॒ग्या दु॑न्दु॒भौ पर॑मामे॒व (२९)

वाच॑म॒व रु॑न्धते॒ भूमि॑दु॒न्दुभि॑मा घ्न॑न्ति॒ यैवे॑मां वाक्प्रवि॑ष्टा
तामे॒वाव॑ रु॒न्धते॒ऽथो॑ इ॒मामे॒व ज॑यन्ति॒ सर्वा॑ वाचो॑ वदन्ति॒ सर्वा॑सां
वा॒चाम॑व॒रुद्धा॑ आ॒र्द्रे च॑र्म॒न्व्याय॑च्छेते॒ इन्द्रि॑यस्याव॒रुद्धा॑ आ॒न्यः
क्रोश॑ति॒ प्रान्यः॑ श॒सति॒ य आ॒क्रोश॑ति पु॒नात्ये॒वैना॒न्त्स स॑ यः
प्र॒श॑स॒ति पू॒तेष्वे॒वान्नाद्य॑ दधा॒त्यृषि॑कृतं च (३०)

वा ए॒ते दे॒वकृ॑तं च॒ पूर्वे॑र्मासै॒रव॑ रु॒न्धते॒ यद्भू॑तेच्छ॒दाः
सा॒मा॒नि भ॑व॒न्त्युभ॑यस्याव॒रुद्धौ॑ यन्ति॒ वा ए॒ते मि॑थु॒नाद्ये
स॑व॒त्सर॑मु॒पय॑न्त्य॒न्तर्वे॑दि॒ मि॑थु॒नौ सम्भ॑वत॒स्तेनै॒व मि॑थु॒नान्न
य॑न्ति॥ (३१)

व्य॒द्धम॑क्षौ॒धुका॒स्ताः समा॑ प्रजाः पर॑मामे॒व च त्रि॑श॒ब्चा॑॥ [९]

च॒र्माव॑ भिन्दन्ति पा॒प्मान॑मे॒वैषा॒मव॑ भिन्दन्ति॒ माप॑ रा॒त्सीर्मा॑ति॒

व्याथ्सीरित्याह सम्प्रत्येवैषां पाप्मानमव भिन्दन्त्युदकुम्भानधिनिधाय
 दास्यो मार्जालीयं परि नृत्यन्ति पदो निघ्नतीरिदम्मधुं गायन्त्यो
 मधु वै देवानां परममन्नाद्यं परममेवान्नाद्यमव रुन्धते पदो नि
 घ्नन्ति महीयामेवैषु दधति॥ (३२)

चर्मैकान्नपञ्चाशत्॥

[१०]

पृथिव्यै स्वाहान्तरिक्षाय स्वाहा दिवे स्वाहा सम्प्लोष्यते स्वाहा
 सम्प्लवमानाय स्वाहा सम्प्लुताय स्वाहा मेघायिष्यते स्वाहा मेघायते
 स्वाहा मेघिताय स्वाहा मेघाय स्वाहा नीहाराय स्वाहा निहाकायै
 स्वाहा प्रासचाय स्वाहा प्रचलाकायै स्वाहा विद्योतिष्यते स्वाहा
 विद्योतमानाय स्वाहा संविद्योतमानाय स्वाहा स्तनयिष्यते स्वाहा
 स्तनयते स्वाहोग्रः स्तनयते स्वाहा वर्षिष्यते स्वाहा वर्षते
 स्वाहाभिवर्षते स्वाहा परिवर्षते स्वाहा संवर्षते (३३)

स्वाहानुवर्षते स्वाहा शीकायिष्यते स्वाहा शीकायते
 स्वाहा शीकिताय स्वाहा प्रोषिष्यते स्वाहा प्रुष्णते स्वाहा
 परिप्रुष्णते स्वाहोद्ग्रीहिष्यते स्वाहोद्ग्रीह्यते स्वाहोद्ग्रीहिताय स्वाहा
 विप्लोष्यते स्वाहा विप्लवमानाय स्वाहा विप्लुताय स्वाहातपस्यते
 स्वाहातपते स्वाहोग्रमातपते स्वाहर्ग्यः स्वाहा यजुर्ग्यः स्वाहा
 सामर्ग्यः स्वाहाङ्गिरोग्यः स्वाहा वेदैर्ग्यः स्वाहा गाथार्ग्यः स्वाहा

नाराश॑सी॒भ्यः स्वाहा॑ रै॒र्भी॑भ्यः स्वाहा॑ सर्व॒स्मै स्वाहा॑॥ (३४)

सं व॒र्षते॑ रै॒र्भी॑भ्यः स्वाहा॑ द्वे च॥ [११]

द॒त्वते॑ स्वाहा॑ऽद॒न्तका॑य स्वाहा॑ प्रा॒णिने॑ स्वाहा॑ऽप्रा॒णाय॑
स्वाहा॑ मु॒ख॑वते स्वाहा॑ऽमु॒खाय॑ स्वाहा॑ ना॒सि॑कवते स्वाहा॑-
ऽना॒सिका॑य स्वाहा॑ऽक्ष॒ण्वते॑ स्वाहा॑ऽन॒क्षिका॑य स्वाहा॑ क॒र्णिने॑
स्वाहा॑ऽक॒र्णका॑य स्वाहा॑ शी॒र्ष॑ण्वते स्वाहा॑ऽशी॒र्षका॑य स्वाहा॑
प॒द्वते॑ स्वाहा॑ऽपा॒दका॑य स्वाहा॑ प्रा॒णते॑ स्वाहा॑ऽप्रा॒णते॑ स्वाहा॑
व॒दते॑ स्वाहा॑ऽव॒दते॑ स्वाहा॑ प॒श्यते॑ स्वाहा॑ऽप॒श्यते॑ स्वाहा॑ शृ॒ण्वते॑
स्वाहा॑ऽशृ॒ण्वते॑ स्वाहा॑ म॒न॒स्विने॑ स्वाहा॑ (३५)

अ॒म॒न॒से स्वाहा॑ रे॒त॒स्विने॑ स्वाहा॑ऽरे॒त॒स्काय॑ स्वाहा॑ प्र॒जाभ्यः॑
स्वाहा॑ प्र॒ज॒न॒नाय॑ स्वाहा॑ लो॒म॑वते स्वाहा॑ऽलो॒मका॑य स्वाहा॑ त्व॒चे
स्वाहा॑ऽत्व॒क्काय॑ स्वाहा॑ च॒र्म॑ण्वते स्वाहा॑ऽच॒र्मका॑य स्वाहा॑ लो॒हि॒तव॑ते
स्वाहा॑ऽलो॒हि॒ताय॑ स्वाहा॑ मा॒स॒न्वते॑ स्वाहा॑ऽमा॒सका॑य स्वाहा॑
स्ना॒व॒भ्यः स्वाहा॑ऽस्ना॒वका॑य स्वाहा॑ऽस्थ॒न्वते॑ स्वाहा॑ऽन॒स्थिका॑य
स्वाहा॑ म॒ज्ज॒न्वते॑ स्वाहा॑ऽम॒ज्जका॑य स्वाहा॑ऽङ्गि॒ने स्वाहा॑ऽन॒ङ्गाय॑
स्वाहा॑ऽऽत्म॑ने स्वाहा॑ऽना॑त्मने स्वाहा॑ सर्व॒स्मै स्वाहा॑॥ (३६)

म॒न॒स्विने॑ स्वाहा॑ऽना॑त्मने स्वाहा॑ द्वे च॥ [१२]

क॒स्त्वा यु॒नक्ति॑ स त्वा॑ यु॒नक्तु॑ विष्णु॑स्त्वा यु॒नक्त॑स्य य॒ज्ञस्य॑र्द्धे
म॒ह्य॑ स॒न्न॒त्या अ॒मुष्मै॑ का॒मा॒यायु॑षे त्वा प्रा॒णाय॑ त्वाऽपा॒नाय॑ त्वा

व्या॒नाय॑ त्वा व्यु॑ष्ट्यै त्वा र॒य्यै त्वा रा॒ध॑से त्वा घो॒षाय॑ त्वा पो॒षाय॑
त्वा॒रा॒द्धो॒षाय॑ त्वा प्र॒च्यु॑त्यै त्वा॥ (३७)

कस्त्वाऽष्टात्रिंशत्॥ [१३]

अ॒ग्नये॑ गा॒य॒त्राय॑ त्रि॒वृते॑ रा॒थ॒न्तरा॑य वा॒स॒न्ता॒या॒ष्टा॒क॒पा॒ल
इन्द्रा॑य त्रै॒ष्टुभा॑य प॒ञ्च॒द॒शा॒य बा॒र्ह॑ताय ग्रैष्मा॒यैका॑द॒श॒क॒पा॒लो
वि॒श्वेभ्यो॑ दे॒वेभ्यो॑ जा॒ग॒तेभ्यः॑ स॒प्त॒द॒शेभ्यो॑ वैरू॒पेभ्यो॑ वा॒र्षि॒केभ्यो॑
द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लो मि॒त्राव॑रु॒णाभ्या॑मा॒नु॒ष्टुभा॑भ्यामे॒कवि॑ं॒शाभ्या॑
वैरा॒जाभ्या॑ं शा॒र॒दाभ्या॑ं प॒य॒स्यां बृ॒ह॒स्प॒तये॑ पा॒ङ्गाय॑ त्रि॒ण॒वाय॑
शा॒क्व॒राय॑ है॒म॒न्ति॒काय॑ च॒रुः स॒वि॒त्र आ॒ति॒च्छ॒न्द॒साय॑ त्रय॒स्त्रि॑ं॒शाय॑
रै॒व॒ताय॑ शै॒शि॒राय॑ द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लोऽदि॑त्यै वि॒ष्णु॑प॒त्न्यै च॒रु॒र॒ग्नये॑
वैश्वान॒राय॑ द्वा॒द॒श॒क॒पा॒लोऽनु॑म॒त्यै च॒रुः का॒य ए॒क॒क॒पा॒लः॥ (३८)

अ॒ग्नये॑ऽदि॒त्या अनु॑म॒त्यै स॒प्त॒च॒त्वारि॑ंशत्॥ [१४]

यो वा अ॒ग्न॒ाव॒ग्निः प्र॑हि॒यते॑ यश्च सो॒मो रा॒जा तयो॑रेष आ॒ति॒थ्यं
यद॑ग्री॒षोमी॑योऽथैष रु॒द्रो यश्ची॑यते यथ्स॒ञ्चिते॑ऽग्न॒ावे॒तानि॑ ह॒वींषि॑ न
निर्व॑पे॒देष॑ ए॒व रु॒द्रोऽशा॑न्त उ॒पो॒त्थाय॑ प्र॒जां प॒शून् यज॑मानस्याभि
म॒न्येत् यथ्स॒ञ्चिते॑ऽग्न॒ावे॒तानि॑ ह॒वींषि॑ निर्व॑पति भा॒ग॒धेये॑नै॒वैनं॑
श॒म॒यति॑ नास्य रु॒द्रोऽशा॑न्तः (३९)

उ॒पो॒त्थाय॑ प्र॒जां प॒शून्भि॑ म॒न्यते॑ द॒शं ह॒वींषि॑ भ॒वन्ति॑ न॒व
वै पु॒रु॒षे प्रा॒णा नाभि॑र्द॒शमी॑ प्रा॒णाने॒व यज॑माने दधा॒त्यथो॑ द॒शाक्ष॑रा

विराडन्नं विराज्येवान्नाद्ये प्रति तिष्ठत्यृतुभिर्वा एष छन्दोभिः स्तोमैः
 पृष्ठैश्चेतव्यं इत्याहुयदेतानि हवींषि निर्वपत्यृतुभिरेवैनं छन्दोभिः
 स्तोमैः पृष्ठैश्चिनुते दिशः सुषुवाणेन (४०)

अभिजित्या इत्याहुयदेतानि हवींषि निर्वपति दिशामभिजित्या
 एतया वा इन्द्रं देवा अयाजयन्तस्मादिन्द्रस्य एतया
 मनुम्मनुष्यास्तस्मान्मनुसवो यथेन्द्रो देवानां यथा मनुर्मनुष्याणामेवं
 भवति य एवं विद्वानेतयेष्ट्या यजते दिग्वतीः पुरोनुवाक्या
 भवन्ति सर्वासां दिशामभिजित्यै॥ (४१)

अशान्तः सुषुवाणेनैकचत्वारिंशच्च॥ [१५]

यः प्राणतो निमिषतो महित्वैक इद्राजा जगतो बभूव। य ईशे
 अस्य द्विपदश्चतुष्पदः कस्मै देवाय हविषा विधेम। उपयामगृहीतो-
 ऽसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णामि तस्य ते द्यौर्महिमा नक्षत्राणि
 रूपमादित्यस्ते तेजस्तस्मै त्वा महिम्ने प्रजापतये स्वाहा॥ (४२)

यः प्राणतो द्यौरादित्योऽष्टात्रिंशत्॥ [१६]

य आत्मदा बलदा यस्य विश्वं उपासते प्रशिषं यस्य
 देवाः। यस्य छायामृतं यस्य मृत्युः कस्मै देवाय हविषा विधेम।
 उपयामगृहीतोऽसि प्रजापतये त्वा जुष्टं गृह्णामि तस्य ते पृथिवी
 महिमौषधयो वनस्पतयो रूपमग्निस्ते तेजस्तस्मै त्वा महिम्ने

प्रजापतये स्वाहा॥ (४३)

य आत्मदाः पृथिव्यग्निरेकान्नचत्वारिंशत्॥ [१७]

आ ब्रह्मन्ब्राह्मणो ब्रह्मवर्चसी जायतामाऽस्मिन्नाष्ट्रे राजन्यं
इषव्यः शूरो महारथो जायतान्दोग्ध्रीं धेनुर्वोढाऽनुद्वानाशुः सप्तिः
पुरंधिर्योषां जिष्णू रथेष्टाः सभेयो युवाऽस्य यजमानस्य वीरो
जायतान्निकामेनिकामे नः पर्जन्यो वर्षतु फलिन्यो न ओषधयः
पच्यन्तां योगक्षेमो नः कल्पताम्॥ (४४)

आ ब्रह्मन्नेकचत्वारिंशत्॥ [१८]

आक्रान् वाजी पृथिवीमग्निं युजमकृत वाज्यर्वाक्रान्
वाज्यन्तरिक्षं वायुं युजमकृत वाज्यर्वा द्यां वाज्याऽक्रंस्तु सूर्यं
युजमकृत वाज्यर्वाग्निस्तै वाजिन् युङ्क्षुः त्वा रभे स्वस्ति मा
सम्पारय वायुस्तै वाजिन् युङ्क्षुः त्वा रभे स्वस्ति मा सम् (४५)

पारयादित्यस्तै वाजिन् युङ्क्षुः त्वा रभे स्वस्ति मा
सम्पारय प्राणधृगंसि प्राणं मै दृह व्यानधृगंसि व्यानं मै
दृहापानधृगस्यपानं मै दृह चक्षुरसि चक्षुर्मयि धेहि श्रोत्रमसि
श्रोत्रम्मयि धेह्यायुरस्यायुर्मयि धेहि॥ (४६)

वायुस्तै वाजिन् युङ्क्षुः त्वा रभे स्वस्ति मा सन्निचत्वारिंशच्च॥ [१९]

जज्ञि बीजं वर्षा पर्जन्यः पक्तां सस्यं सुपिप्पला
ओषधयः स्वधिचरणेयं सूपसदनोऽग्निः स्वध्यक्षमन्तरिक्षं

सुपावः पवमानः सूपस्थाना द्यौः शिवमसौ तपन् यथापूर्वमहोरात्रे
 पञ्चदशिनोऽर्धमासास्त्रिंशिनो मासाः क्लृप्ता ऋतवः शान्तः
 संवत्सरः॥ (४७)

जज्ञि बीजमेकत्रिंशत्॥ [२०]

आग्नेयोऽष्टाकपालः सौम्यश्चरुः सावित्रोऽष्टाकपालः
 पौष्णश्चरुः रौद्रश्चरुरग्नये वैश्वानराय द्वादशकपालो मृगाखरे
 यदि नागच्छेदग्नयेऽहोमुचेऽष्टाकपालः सौर्यम्पयो वायव्यं
 आज्यभागः॥ (४८)

आग्नेयश्चतुर्विंशतिः॥ [२१]

अग्नयेऽहोमुचेऽष्टाकपाल इन्द्रायाऽहोमुच एकादश-
 कपालो मित्रावरुणाभ्यामागोमुग्भ्यां पयस्यां वायोसावित्र
 आगोमुग्भ्यां चरुरश्विभ्यामागोमुग्भ्यां धाना मरुद्भ्य एनोमुग्भ्यः
 सप्तकपालो विश्वेभ्यो देवेभ्य एनोमुग्भ्यो द्वादशकपालोऽनुमत्यै
 चरुरग्नये वैश्वानराय द्वादशकपालो द्यावापृथिवीभ्यामहोमुग्भ्यां
 द्विकपालः॥ (४९)

अग्नयेऽहोमुचे त्रिंशत्॥ [२२]

अग्नये समनमत्पृथिव्यै समनमद्यथाग्निः पृथिव्या
 समनमदेवम्मह्यम्भद्राः सन्नतयः सं नमन्तु वायवे समनमदन्तरिक्षाय
 समनमद्यथा वायुरन्तरिक्षेण सूर्याय समनमद्विवे समनमद्यथा

सूर्यो दिवा चन्द्रमसे समनमन्नक्षत्रेभ्यः समनमद्यथा चन्द्रमा
नक्षत्रैर्वरुणाय समनमद्भ्यः समनमद्यथा (५०)

वरुणोऽद्भिः साम्ने समनमदृचे समनमद्यथा सामर्चा ब्रह्मणे
समनमत्क्षत्राय समनमद्यथा ब्रह्म क्षत्रेण राज्ञे समनमद्विशे
समनमद्यथा राजा विशा रथाय समनमदश्वेभ्यः समनमद्यथा
रथोऽश्वैः प्रजापतये समनमद्भूतेभ्यः समनमद्यथा प्रजापतिर्भूतैः
समनमदेवम्मह्यम्भद्राः सन्नतयः सं नमन्तु॥ (५१)

अद्भ्यः समनमद्यथा मह्यं चत्वारि च॥ [२३]

ये ते पन्थानः सवितः पूर्व्यासोऽरेणवो वितता अन्तरिक्षे।
तेभिर्नो अद्य पृथिभिः सुगेभी रक्षा च नो अधि च देव ब्रूहि। नमो-
ऽग्नये पृथिविक्षिते लोकस्पृते लोकमस्मै यजमानाय देहि नमो
वायवेऽन्तरिक्षक्षिते लोकस्पृते लोकमस्मै यजमानाय देहि नमः
सूर्याय दिविक्षिते लोकस्पृते लोकमस्मै यजमानाय देहि॥ (५२)

ये ते चतुश्चत्वारिंशत्॥ [२४]

यो वा अश्वस्य मेध्यस्य शिरो वेदं शीर्षण्वान्मेध्यो भवत्युषा
वा अश्वस्य मेध्यस्य शिरः सूर्यश्चक्षुर्वातः प्राणश्चन्द्रमाः श्रोत्रन्दिशः
पादा अवान्तरदिशाः पर्शवोऽहोरात्रे निमेषोऽर्धमासाः पर्वाणि
मासाः सन्धानान्यृतवोऽङ्गानि संवत्सर आत्मा रश्मयः केशा
नक्षत्राणि रूपन्तारका अस्थानि नभो मांसान्योषधयो लोमानि

वनस्पतयो॒ वाला॑ अ॒ग्निर्मुखं॑ वैश्वान॒रो व्यात्तम्॑ (५३)

स॒मु॒द्र उ॒दरं॑ म॒न्तरि॑क्षम्पा॒युर्द्यावा॑पृथि॒वी आ॒ण्डौ ग्रावा॑ शेपुः
सोमो॑ रेतो॒ यज्ज॑ञ्ज॒भ्यते॒ तद्वि द्योत॑ते॒ यद्विधू॑नुते॒ तथ्स्त॑नयति॒
यन्मेह॑ति॒ तद्वर्ष॑ति॒ वागे॒वास्य॒ वाग॑ह॒र्वा अश्व॑स्य॒ जाय॑मानस्य॒
महि॒मा पु॒रस्ता॑ञ्जायते॒ रात्रि॑रेन॒म्महि॒मा प॒श्चादनु॑ जायत ए॒तौ
वै म॑हि॒माना॒वश्व॑म॒भितः॑ सम्ब॑भूवतु॒रुह्यो॑ दे॒वान॑वह॒र्वासु॑रान्
वा॒जी ग॑न्ध॒र्वानश्वो॑ मनु॒ष्यान्थ्समु॒द्रो वा अश्व॑स्य॒ योनिः॑ समु॒द्रो
बन्धुः॑॥ (५४)

व्यात्तमवहृद्द्वादश च॥ [२५]

गावो॒ गावः॑ सिषांसन्तीः प्रथ॑मे मा॒सि संमा॑न्यो॒ यदि सोमो॑ षड॒हैरु॑थ्सृज्या(३)ं दे॒वाना॑म॒र्क्येण॑ चर्मा॒वं
पृथि॑व्ये द॒त्वते॒ कस्त्वा॒ग्नये॒ यो वै यः प्रा॑णतो॒ य आ॑त्म॒दा आ ब्र॑ह्म॒न्नाक्रा॑ञ्जि॒ बीज॑मा॒ग्नेयो॑ऽष्टाक॑पालोऽ॒ग्नये॒
ऽहो॑मुचे॒ऽष्टाक॑पालोऽ॒ग्नये॒ सम॑न॒म॒द्ये ते प॑न्या॒नो यो वा अश्व॑स्य॒ मेध्य॑स्य॒ शिरः॑ प्र॒श्नंवि॑शतिः॥ [२६]

[गावः॑ समा॒न्यः सर्व॑नम॒ष्टाभि॑र्वा ए॒ते दे॒वकृ॑तश्चाभि॒जित्या॑ इत्या॒हुर्वरु॑णोऽ॒द्विः साम्ने॑ चतुःप॒ञ्चाशत्॑॥54॥

गावो॒ योनिः॑ समु॒द्रो बन्धुः॑॥]

This PDF was downloaded from <http://stotrasamhita.github.io>.

GitHub: <http://stotrasamhita.github.io> | <http://github.com/stotrasamhita>

Credits: <http://stotrasamhita.github.io/about/>